

Toelichting Peilbesluit Zegveld 2021

Vast te stellen door het algemeen bestuur op 22 december 2021

Ter inzage gelegen van 21 april t/m 1 juni 2021

Wat is een peilbesluit ?

Het waterschap is wettelijk verplicht een peilbesluit op te stellen. In een peilbesluit staat welk waterpeil het oppervlaktewater in een bepaald gebied heeft. Het waterschap heeft de inspanningsverplichting om dit peil te handhaven.

Een peilbesluit bestaat uit:

- een besluit over de te handhaven peilen;
- een kaart waarop de begrenzing van het gebied is aangegeven;
- en een toelichting op het besluit.

Het huidige peilbesluit voor Zegveld dateert uit 2005 en dus is het tijd voor een nieuw peilbesluit.

Inhoudsopgave

- I. Inleiding
- II. Water: wie doet wat ?
- III. Gebiedsbeschrijving
 - Watersysteem
 - Maaiveldhoogte (AHN)
 - Waterhuishoudkundige toets
- IV. Samen met het gebied
- V. Van analyse naar nieuw peilbesluit
 - Peil landbouwgebieden
 - Peil bebouwde gebieden
 - Peil natuurgebieden
- VI. Peilbesluit
 - Peilbeheer
 - Veranderingen in waterpeil
 - Drooglegging
 - Peilafwijkingen
- VII. Effecten van de voorgestelde peilen
- VIII. Inspraak en informatie

I. Inleiding

"Met dit peilbesluit bieden we een passend peil voor alle functies in dit prachtige veenweidegebied. De hoogwatervoorzieningen beschermen de gebouwen en infrastructuur, bufferzones borgen het waterpeil in de natuurgebieden en het peil in de agrarische gebieden draagt bij aan remmen bodemdaling, waterkwaliteit en biodiversiteit."

Hoogheemraad Bernard de Jong

Inleiding

Voor u ligt de toelichting bij het peilbesluit Zegveld. In deze toelichting leest u over het gebied Zegveld, het watersysteem en wordt de afweging van de verschillende belangen beschreven, die heeft geleid tot het peilbesluit.

Visie peilbeheer

In de [beleidsnota peilbeheer 2019](#) zijn de uitgangspunten vastgelegd die het waterschap hanteert bij het opstellen van een peilbesluit. Het lange termijn doel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is het realiseren van een duurzaam en robuust watersysteem dat:

- de huidige gebruiksfuncties faciliteert;
- bestand is tegen klimaatveranderingen;
- aansluit bij maatschappelijke opgaven;
- de bodemdaling vermindert met 50% in 2030;
- bijdraagt aan de realisatie van doelen voor ecologie en gebruikers van het watersysteem;
- op lange termijn een voorspelbare kostenontwikkeling hebben.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt kort beschreven welke partijen allemaal een rol spelen in het waterbeheer. Hoofdstuk III beschrijft de huidige situatie van het gebied waarbij aandacht is voor de actuele gebruiksfuncties, de hoogteligging en de waterhuishoudkundige toets. In hoofdstuk IV is beschreven hoe het peilbesluit samen met het gebied tot stand is gekomen. Vervolgens wordt in hoofdstuk V per functie (landbouw, bebouwing en natuur) een toelichting gegeven op het beleidskader, de afweging van de verschillende belangen en het voorgestelde peil(beheer). Hoofdstuk VI geeft een overzicht van het peilbesluit en peilbeheer, de daarmee gepaard gaande drooglegging, de verandering in peilen en de toegestane peilafwijkingen in het gebied. Hoofdstuk VII beschrijft de te verwachten effecten van het peilbesluit op het watersysteem en ander water gerelateerde beleidsthema's. In het laatste hoofdstuk leest u meer over hoe het peilbesluit na de inspraakperiode wordt vastgesteld.

II. Water: wie doet wat ?

Wie doet wat in het waterbeheer ?

De verschillende overheden hebben elk hun eigen taak in het waterbeheer. Maar ook grondeigenaren hebben een verantwoordelijkheid in het waterbeheer.

Grondeigenaar

Een grondeigenaar is verantwoordelijk voor de afwatering van regenwater en het grondwater op zijn/haar perceel en onder de gebouwen op deze grond. Regenwater dat valt op eigen terrein kan bijvoorbeeld in de grond infiltreren of worden afgevoerd naar het oppervlaktewater.

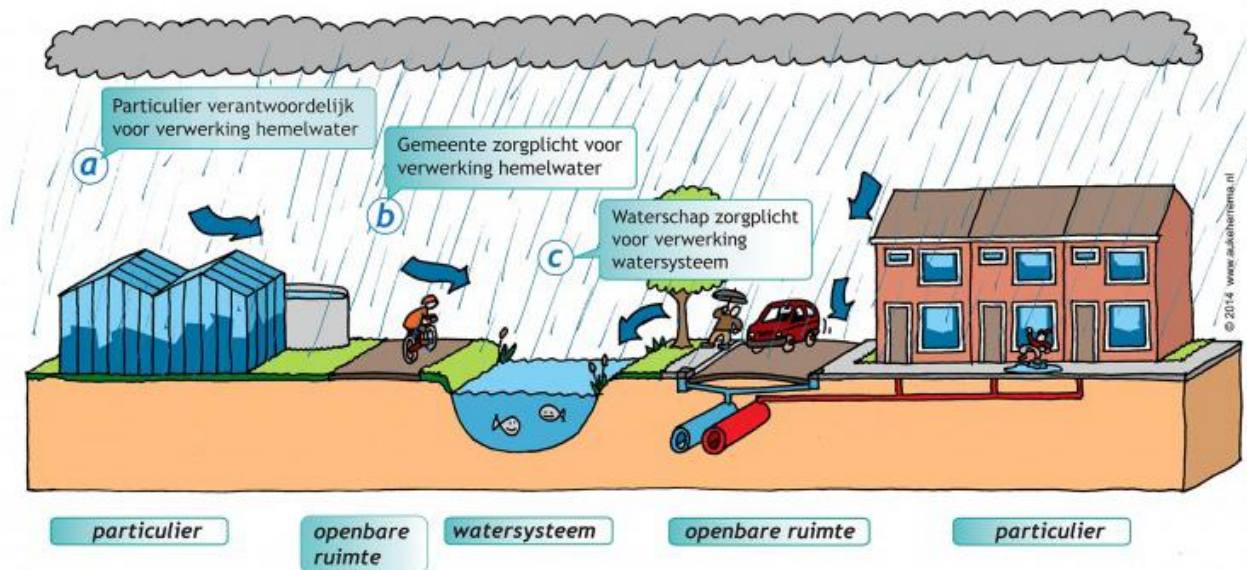
Gemeente

De gemeente is verantwoordelijk voor het grondwaterbeheer en de afvoer van regenwater in de openbare ruimte (bebouwd gebied). De gemeente is ook verantwoordelijk voor de afvoer van afvalwater via het riool.

Waterschap

Het waterschap is verantwoordelijk voor het op het juiste peil houden van het oppervlaktewater (in sloten en vaarten). Met behulp van stuwen, sluizen, duikers en gemalen kan water worden afgevoerd, vastgehouden en/of worden binnengelaten.

Maatregelen moeten door elke partij zelf genomen worden om problemen op hun terrein te beperken of te voorkomen.

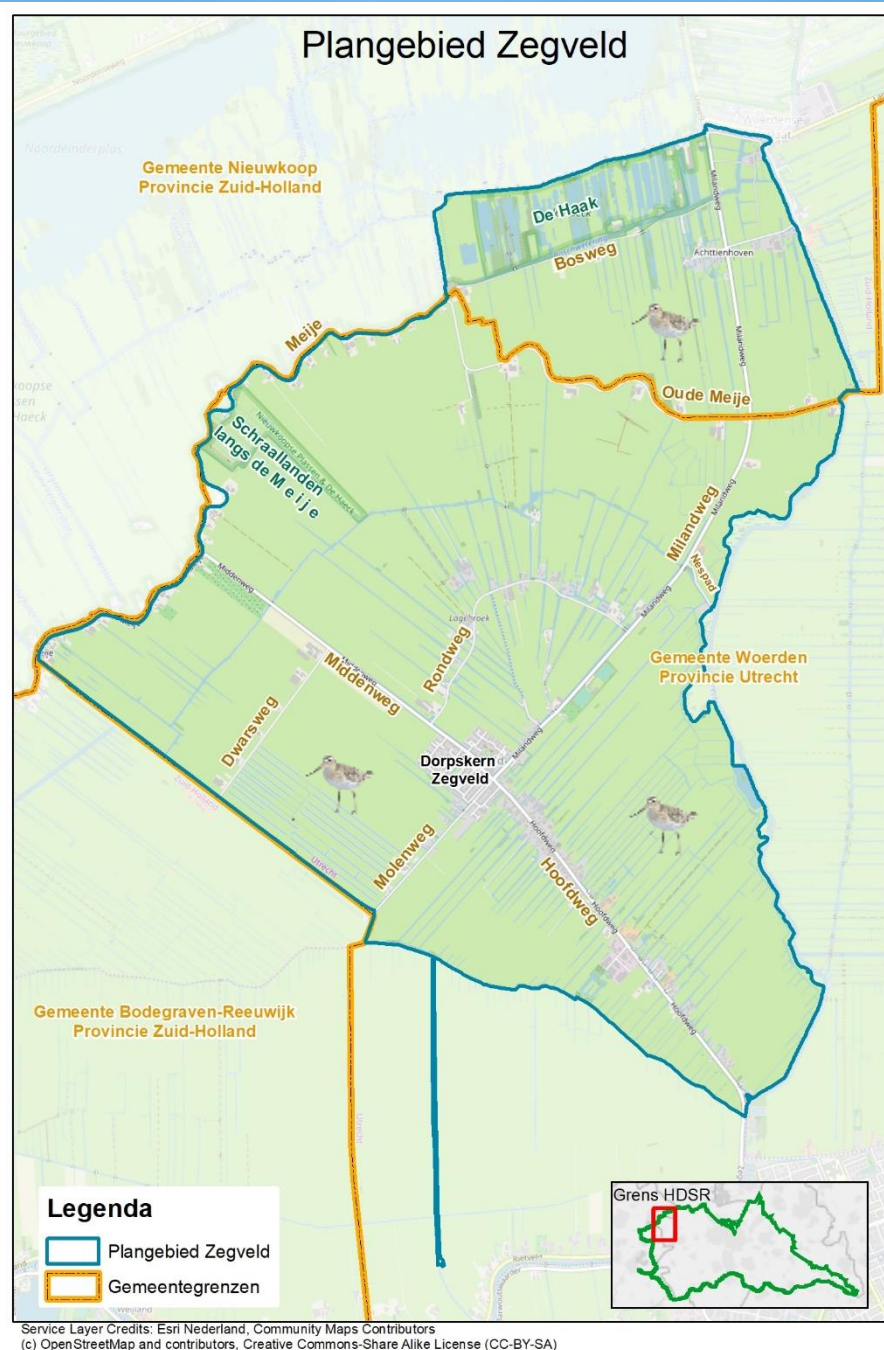

Wat kunt u van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden verwachten ?

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (het waterschap) heeft een inspanningsverplichting om te voldoen aan het vastgestelde peilbesluit. Om het waterpeil onder alle omstandigheden goed te kunnen sturen, is het belangrijk dat er voldoende ruimte voor water is en blijft. In natte tijden is opslagruimte (berging) gewenst en in droge tijden is een voorraad nodig, des te meer omdat we door klimaatverandering vaker met extreme situaties te maken krijgen. Om goed water te kunnen aan- en afvoeren is het nodig om het oppervlaktewater van tijd tot tijd te baggeren. Als waterschap baggeren we de groter watergangen (primair) terwijl voor de kleinere watergangen de eigenaren van de aangrenzende percelen verantwoordelijk zijn. De werkzaamheden die het waterschap uitvoert, worden betaald uit de waterschapsbelasting.

Voor melding van een klacht of overlast kunt u terecht op de [website](#) of telefonisch (030-6345700). Het kan bijvoorbeeld gaan om een te hoog of te laag waterpeil, afval in het water, problemen met de waterdoorstroming, ondermaats onderhoud van de waterkant of een scheur in de dijk. Voor meldingen zoals water op straat, problemen met de riolering, water in kelders dient u contact op te nemen met de gemeente.

III. Gebiedsbeschrijving

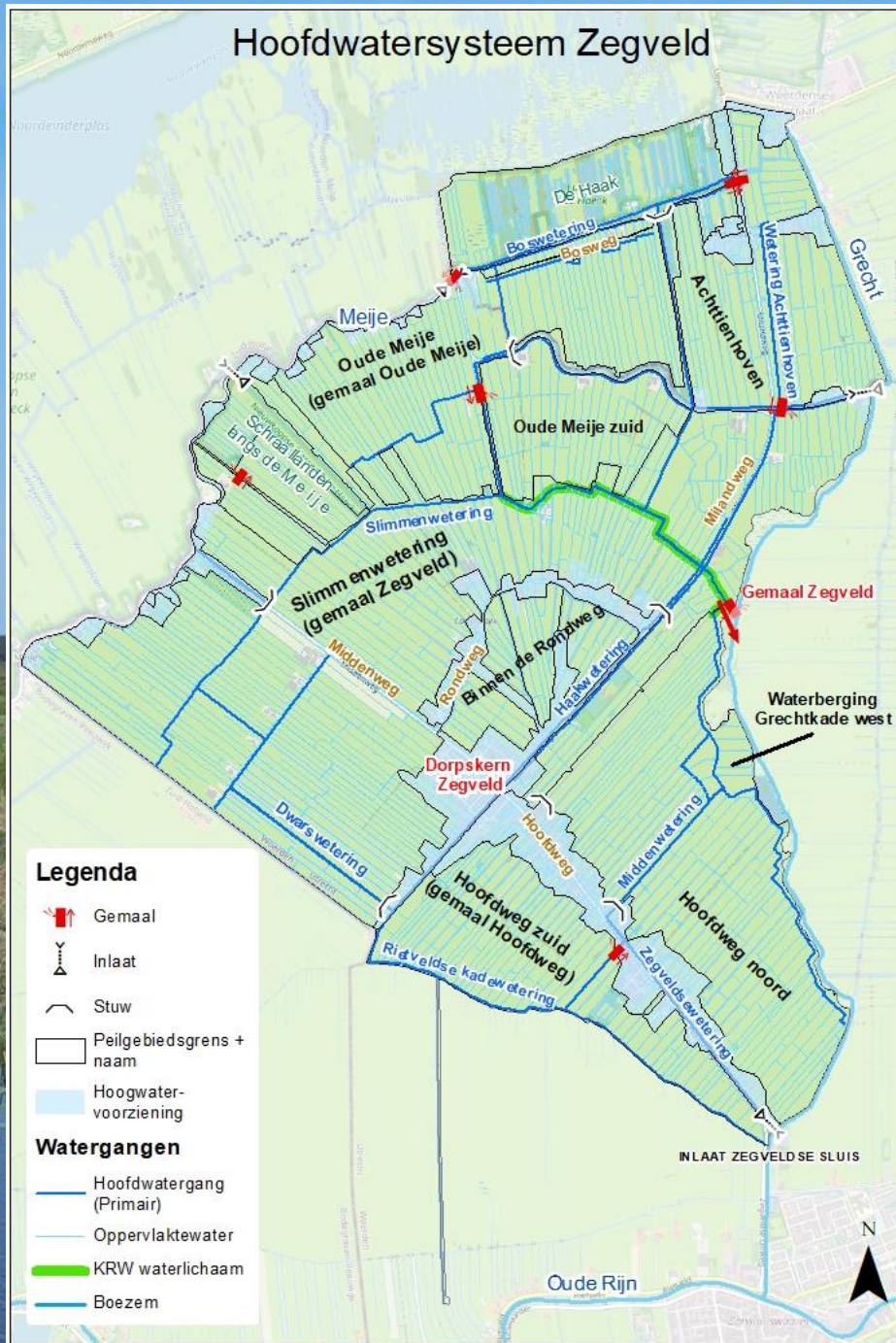
Het plangebied Zegveld in vogelvlucht

Het plangebied heeft een oppervlakte van 1954 ha. Het noordelijke deel ligt in de provincie Zuid-Holland, gemeente Nieuwkoop en het zuidelijke deel in de provincie Utrecht, gemeente Woerden. Het overgrote deel bestaat uit agrarisch grasland. Daarnaast maakt natuur een belangrijk onderdeel uit van de polder (o.a. Natura 2000 gebieden de Schraallanden langs De Meije en De Haak) en zijn delen van de polder door de provincie aangewezen als weidevogelgebieden. Net buiten het plangebied, langs de Grecht, ligt natuurgebied de Kamerikse Nessen.

Het plangebied ligt in veenweidegebied en bestaat voornamelijk uit weideveengronden (veen). Een oude stroomrug met meer kleige grond kronkelt door het gebied, ongeveer ter hoogte van de Grecht, de Oude Meije en de Meije. Karakteristiek is het open landschap met de waaivormige verkavelingsstructuur, lintbebouwing en een aanzienlijk aantal waardevolle historische gebouwen. Het gebied is rijk aan sloten en waterplanten. Ook krabbenscheer, een zeldzame soort, gedijt hier goed.

Centraal gelegen in het gebied is het dorp Zegveld (gemeente Woerden) met daarom heen (lint)bebouwing langs onder andere de Oude Meije, de Meije, Hoofdweg en Rondweg. De dorpskern en een groot deel van de (lint)bebouwing is opgenomen in een hoogwatervoorziening om de functie bebouwing van een hoger waterpeil te voorzien ten opzichte van het polderpeil.

In het natuurbeheerplan van de provincies Zuid-Holland en Utrecht zijn - naast de Haak en de Schraallanden langs de Meije - geen andere natuurgebieden aangewezen binnen het plangebied. Wel is er sprake van ambities om natuur te ontwikkelen: langs een deel van de Oude Meije (provincie Zuid-Holland) en een strook ten zuidwesten van natuurgebied Schraallanden langs de Meije (provincie Utrecht).

Het watersysteem

Het gebied wordt bemalen door gemaal Zegveld, dat uitwatern op de Grecht. De Grecht maakt deel uit van de boezem van de Oude Rijn. Water kan zowel via het gemaal Zegveld als bij de Zegveldse sluis worden ingelaten. Het gebied Achttienhoven kan ook water inlaten vanuit de Grecht. Natuurgebieden De Haak en de Schraallanden langs de Meije hebben een eigen inlaatvoorziening vanuit de Meije en ontvangen zo water van een betere waterkwaliteit (gedefosfateerd water).

Het watersysteem bestaat uit een aantal grote peilgebieden die middels watergangen, stuwen en gemalen op peil worden gehouden. Er zijn twee grote collectieve hoogwatervoorzieningen aanwezig en een aantal kleinere, voornamelijk langs de Meije.

De waterbalans voor een gemiddeld jaar laat zien dat er in Zegveld zowel water moet worden ingelaten als afgevoerd. Inlaten van water gebeurt vooral in de zomer om het water op peil te houden en voor een betere waterkwaliteit door het watersysteem door te spoelen. Afvoer van water gebeurt in tijden van neerslag. Een deel van de neerslag voert direct af via het gemaal en een deel infiltreert in de bodem en komt dan vertraagd tot afvoer. Gemiddeld over het plangebied is er een geringe netto wegzijging. Lokaal komt er kwel voor, dit is het geval in het laag gelegen peilgebied Zegveldebroek.

Het oostelijke deel van de Slimmenwetering is aangewezen als waterlichaam in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW is een Europese richtlijn om de waterkwaliteit en ecologie van de aangewezen waterlichamen in een 'goede toestand' te brengen en te houden.

Zegveld ligt in veenweidegebied en is dus gevoelig voor bodemdaling.

In het peilbesluit Zegveld 2005 is uitgegaan van een verwachte, langjarige gemiddelde maaiveld daling van 2 centimeter per 3 jaar. In Zegveld wordt de maaiveldhoogte gemeten op een vast punt (bij het Veenweide Innovatie Centrum aan de Oude Meije). In de grafiek is te zien dat in de periode 2005 – 2015 het maaiveld van een grasland (referentieperceel) 5 cm lager is geworden, gelijk aan 1 cm per 2 jaar.

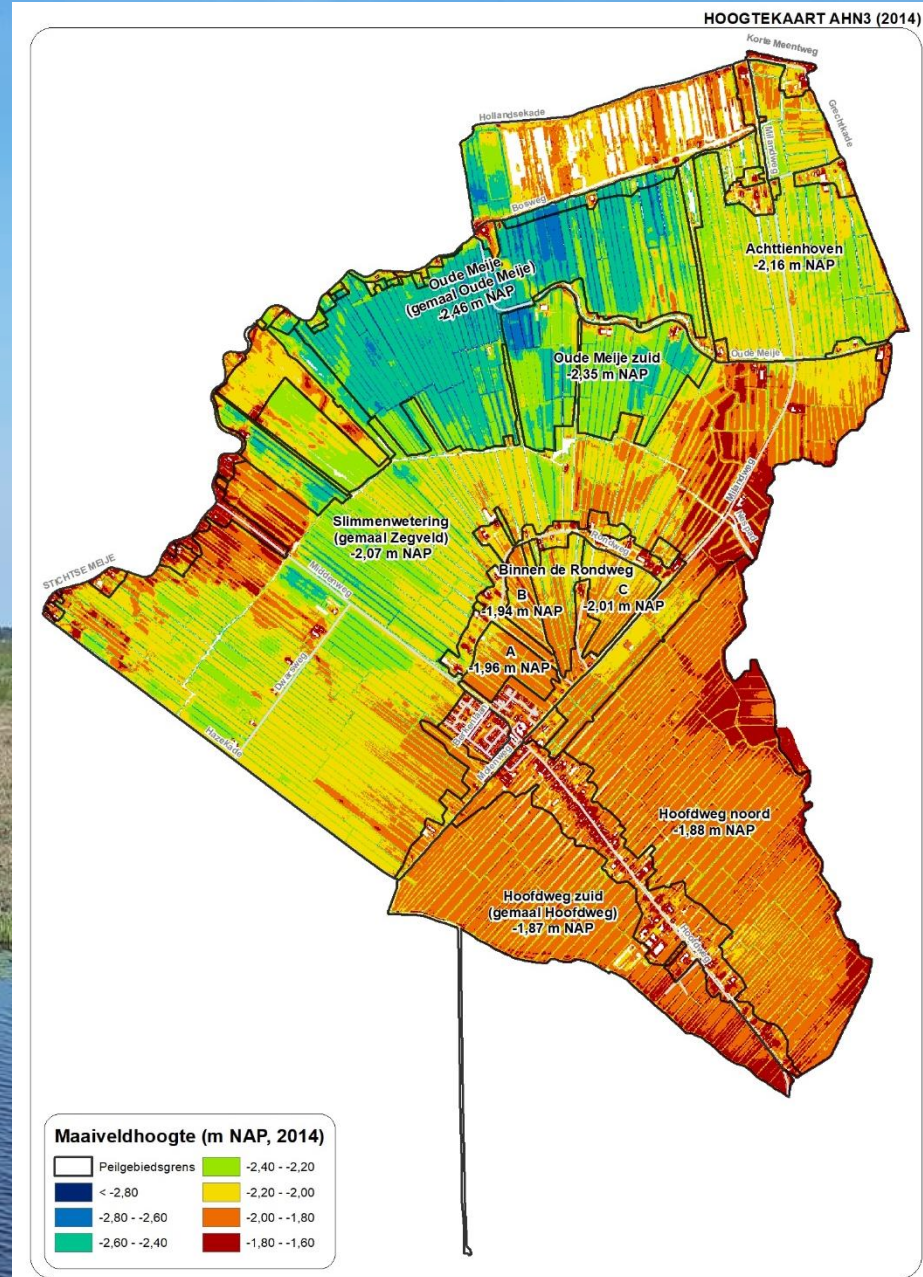
Het meest recente hoogtebestand van Nederland is het AHN3 welke is ingemeten in 2014. Voor dit peilbesluit is dit hoogtebestand gebruikt (zie kaart hiernaast). Voor het bepalen van de peilen is het AHN3 gecorrigeerd voor de bodemdaling die heeft plaats gevonden in de periode 2014-2020. Hierbij is rekening gehouden met een daling in de agrarische polders van 3 cm voor deze 6 jaren (gelijk aan 1 cm per 2 jaar).

Bodemdaling veenweide

Om in de toekomst dit kwetsbare gebied duurzaam te benutten en beheren is samenwerking met andere partijen noodzakelijk; de aanpak van bodemdaling is een gezamenlijk doel van waterschap, provincie, rijk, ondernemers en inwoners. Het waterschap en de provincie Utrecht hebben de ambitie om bodemdaling te remmen in het veenweidegebied ([zie ook](#)).

Data JJH van den Akker, Wageningen Universiteit - toestemming voor publicatie t.b.v. peilbesluit Zegveld
Het verschil tussen de twee lijnen neemt af. Dit heeft te maken met het niet toepassen van peilindexatie op het referentieperceel. Daarmee wordt de drooglegging kleiner en wordt de maaiveld daling afgeremd.

Op basis van het AHN3 is de gemiddelde maaiveldhoogte per agrarisch peilgebied berekend – de berekende gemiddelde maaiveldhoogtes zijn nog niet gecorrigeerd voor de opgetreden maaiveld daling. Voor het bepalen van de peilen is er wel gecorrigeerd.

Met een waterhuishoudkundige toets worden kansen, knelpunten en opgaven in kaart gebracht aan de hand van:

1. toetsing van het watersysteem aan beleidsdoelen en de daarvan afgeleide normen.
2. een verkenning van knelpunten die bewoners en ondernemers in de streek ervaren (inloopavond 4 juli 2018).

De verzamelde informatie is in deze toelichting samengevat. Het volledig beeld staat beschreven in het rapport 'Huidige situatie, kansen en knelpunten'. Dit rapport is besproken met de klankbordgroep en beschikbaar gemaakt voor alle belanghebbenden via de [website van het peilbesluit Zegveld](#).

Evaluatie van het peilbeheer

Voor de peilgebieden met geautomatiseerde waterstandsmetingen is een evaluatie van het huidige peilbeheer gemaakt (zie tabel). Deze evaluatie laat zien dat de waterpeilen goed worden beheerd: deze blijven binnen de beheermarge van 5 cm. Door het volgen van de maaiveldaling (peilindexatie conform peilbesluit Zegveld 2005) is het waterpeil in de meeste agrarische peilgebieden met 5 tot 10 cm aangepast gedurende de periode 2005 – 2017. De indruk bestaat dat de peilindexatie groter is dan de maaiveldaling in delen van het gebied waardoor de drooglegging te groot is geworden. Vanuit het gebied wordt ook aangegeven dat er slimmer gestuurd moet worden door bijvoorbeeld eerder te beginnen met voormalen, meer bergen in (hoger gelegen) delen van het gebied en flexibeler omgaan met de overgang van zomer- en winterpeil. Iets waar het waterschap ook op inspeelt.

Slimmer sturen tijdens droge zomers

Met de droge zomers van afgelopen jaren heeft het waterschap in Zegveld actief gestuurd op iets hogere polderpeilen tijdens de zomermaanden van 2018, 2019 en 2020. Evaluatie van de praktijkpeilen laten zien dat dit gelukt is en het polderpeil 2 tot 4 cm hoger heeft gestaan. Ook is in 2018 pas laat (december) overgegaan naar het winterpeil. Dit was naar ieders tevredenheid.

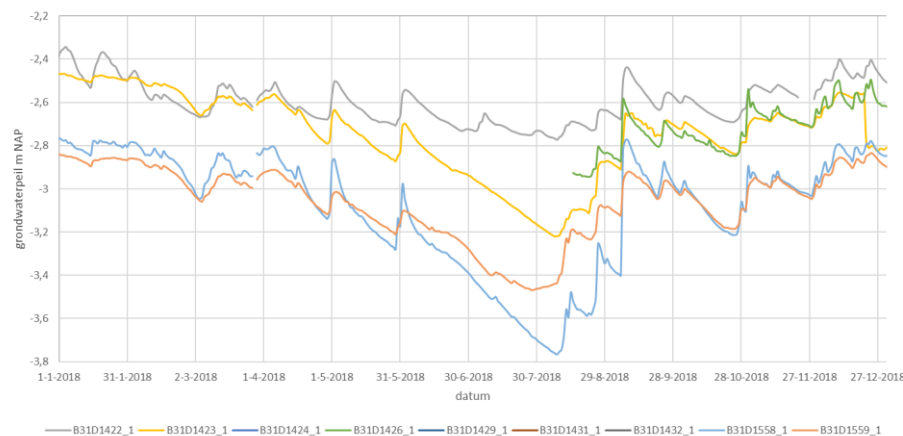
Grondwaterstanden

De grondwaterstand varieert door het jaar heen onder invloed van neerslag en verdamping en is over het algemeen in de winter hoger (door een neerslag-overschot) en in de zomer lager (door een verdampings-overschot). In een gemiddeld jaar is er in de zomer een neerslagtekort tussen de 60 en 90 mm. In 2018 was het erg droog en liep het tekort op tot 240 mm. Dit had een zeer lage grondwaterstand tot gevolg, zoals op de grafiek hiernaast is te zien.

Polder (peilgebied) Zomer- en winterpeil	Waterpeil zomer	Praktijk 2017	Waterpeil winter	Praktijk 2017
	(m NAP)	(m NAP)	(m NAP)	(m NAP)
Slimmenwetering (gemaal Zegveld)	-2,58	-2,59	-2,68	-2,67
Oude Meije zuid	-2,78	-2,80	-2,88	-2,85
Oude Meije (gemaal Oude Meije)	-2,90	-2,96	-2,95	-2,98
Achttienhoven	-2,62	-2,61	-2,72	-2,69
Hoofdweg zuid (gemaal Hoofdweg)	-2,33	-2,34	-2,43	-2,41
Hoofdweg noord	-2,33	-2,35	-2,43	-2,42

Peilgebied Vast peil	Waterpeil	Praktijk 2012–2017
	(m NAP)	(m NAP)
De Haak	-2,19	-2,19
Schraallanden	-2,20	-2,16
Bufferzone zuid (Schraallanden)	-2,30	-2,27
HWVZ Hoofdweg	-2,19	-2,19
HWVZ Rondweg	-2,30	-2,29

Grafiek grondwaterstanden (freatisch) Zegveld 2018

IV. Samen met het gebied

Een peilbesluit is een instrument waar verschillende partijen mee uit de voeten moeten kunnen – landbouw vraagt om een ander type peilbeheer dan natuur of bebouwd gebied. Samenwerking is daarmee essentieel. Sinds 2018 heeft het waterschap de bewoners en gebruikers betrokken door middel van nieuwsbrieven, een website ([peilbesluit Zegveld](#)), informatieavonden en een klankbordgroep.

Samen naar het ontwerp peilbesluit

Bij aanvang van het peilbesluitproces zijn alle inwoners en grondeigenaren via een brief geïnformeerd en uitgenodigd voor een gebiedsavond in juli 2018. Mensen die blijvend geïnformeerd wilden worden, konden zich aanmelden via de [website](#) (conform de privacywetgeving AVG). Circa 80 mensen hebben dit gedaan en ontvangen de digitale nieuwsbrief. Gedurende het proces zijn er ook gesprekken geweest met andere partijen die belang hebben in het gebied zoals LTO-Noord afdeling Woerden e.o., Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, gemeente Woerden en gemeente Nieuwkoop.

De rol van de klankbordgroep

De klankbordgroep bestaat uit zes mensen en vormt als het ware een denktank vanuit de inwoners met een adviserende rol aan het waterschap. Er zijn verschillende bijeenkomsten geweest waarin is gesproken over knelpunten, de toekomst van de hoogwatervoorzieningen en het ontwerp-peilbesluit. Op initiatief van de klankbordgroep is er samen met het Dorpsplatform Zegveld en de gemeente Woerden in maart 2019 een informatie- en overlegavond georganiseerd over het waterpeil in het dorp. Ook is het ontwerp peilbesluit besproken met de klankbordgroep.

Samen verder

Vanuit de klankbordgroep is gevraagd om de participatie, communicatie en zichtbaarheid van het waterschap en haar werk in het gebied te continueren. Het waterschap zal blijven inzetten op deze samenwerking. Bent u benieuwd wat het waterschap in uw omgeving gaat doen? Kijk dan regelmatig op de [projectenkaart](#). U kunt ons ook volgen via social media ([hdsr_waterschap](#)) en/of een abonnement nemen op een van de [digitale nieuwsbrieven](#).

Afwegingen om te komen tot een nieuw peilbesluit

Om te komen tot een passend peil voor een bepaald gebied, wordt rekening gehouden met de bestaande situatie, knelpunten, beleidsdoelen en de uitgangspunten van het waterschap. Aan de hand hiervan wordt een afweging gemaakt van de meest wenselijke oplossing. Deze vormt de basis voor het ontwerp van het peilbesluit.

Bij het tot stand komen van een peilbesluit, wordt gezocht naar een peil dat:

- zo goed mogelijk de huidige functies faciliteert;
- voldoet aan de droogleggingsnormen;
- aansluit bij maatschappelijke vraagstukken;
- rekening houdt met de wensen in het gebied;
- binnen acceptabele kosten mogelijk is (doelmatigheid).

Doorgaans kunnen knelpunten op meerdere manieren worden opgelost. Onder andere door wijzigingen in:

- de grootte van de peilgebieden;
- het type peilbeheer;
- het waterpeil.

Een (voorgenomen) handelwijze is doelmatig of efficiënt als de betreffende inspanningen en uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van het beoogde doel en de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten.

Op de volgende pagina's is voor de functies landbouw, bebouwing en natuur beschreven wat de kaders uit de beleidsnota peilbeheer 2019 zijn, welke peilafwegingen er zijn gemaakt en voor welk peil(beheer) is gekozen.

Kaders peil landbouw

Peilbeheer en functie afweging

Bij de afweging van het peil wordt rekening gehouden met elke functie waarvan de oppervlakte uit meer dan 10% van de oppervlakte van het betreffende peilgebied bestaat. Voor de functies wordt gestuurd op drooglegging (factsheet 05 Beleidsnota peilbeheer 2019).

Peilindexatie en vaststellen van peilen in de toekomst

In veen en klei-op-veen gebieden zet het waterschap in op het remmen van bodemdaling en het voorkomen van ongelijke maaiveldhoogte als gevolg van bodemdaling.

De droogleggingsnormen voor de functie landbouw in veen en klei-op-veen gebieden worden gedurende 30 jaar (2019-2049) geleidelijk aangepast. De droogleggingsnorm voor het zomerpeil voor veen is 45 cm en wordt afgebouwd naar 40 cm (met 0,5 cm per 3 jaar).

De norm wordt niet aangepast in peilgebieden waar meer dan 65% van de (voor bodemdaling remmende maatregelen geschikte) percelen zijn voorzien van bodemdaling remmende maatregelen.

De peilen worden tijdens het eerstvolgende peilbesluit geïndexeerd voor de opgetreden bodemdaling (factsheet 15 Beleidsnota peilbeheer 2019).

De [beleidsnota peilbeheer 2019](#) bevat meer informatie over deze kaders.

Afweging peil landbouwgebieden

Bij het bepalen van de waterpeilen voor de landbouwgebieden zijn de volgende uitgangspunten in de afweging meegenomen:

- 45 cm drooglegging (zomerpeil)
- de gemiddelde maaiveldhoogte per peilgebied (AHN3)
- bodemdaling van 3 cm voor de periode 2014-2020

De verschillende agrarische polders in Zegveld hebben nu een zomer- en winterpeil met een gemiddelde drooglegging van 50 cm. Dit is een goed uitgangspunt voor de meeste landeigenaren. Er wordt aangegeven dat afhankelijk waar je bent in het gebied de gemiddelde maaiveldhoogte en de optredende maaiveldaling verschillend kan zijn. Met name het peilgebied van de Slimmenwetering kent relatief grote verschillen in maaiveldhoogte en daarmee in de drooglegging.

Veel agrariërs willen een winterpeil dat lager is dan het zomerpeil, zodat ze eerder in het voorjaar en langer in het najaar het land op kunnen. Voor het waterschap is de extra berging in de winter, als er door de hoge grondwaterstanden weinig berging in de grond is, gewenst. Het sturen van het peil in de agrarische polders zou niet alleen op basis van de slootpeilen en weersvoorspellingen moeten gebeuren, maar ook door te kijken naar de grondwaterstanden en daarmee de beschikbare berging in de bodem (slimmer sturen door meer weersafhankelijk te sturen).

De [proef met dynamisch peilbeheer in Zegveld van 2009-2010](#) heeft laten zien dat het effect van het dynamisch verhogen en verlagen van de peilen in de sloot op de grondwaterstand gering is. Binnen 10 m van de sloot reageert de grondwaterstand snel op een verandering in peil, maar in het midden van het perceel is dit effect traag en gering (na ca 8 weken circa 50% van de aanpassing). Het effect op de grondwaterstand wordt aanzienlijk vergroot door de aanwezigheid van een waterinfiltratiesysteem (onderwaterdrainage). Voor het waterschap reden om flexibel en/of dynamisch peilbeheer binnen de landbouwgebieden af te wegen als het merendeel van het peilgebied een waterinfiltratiesysteem heeft.

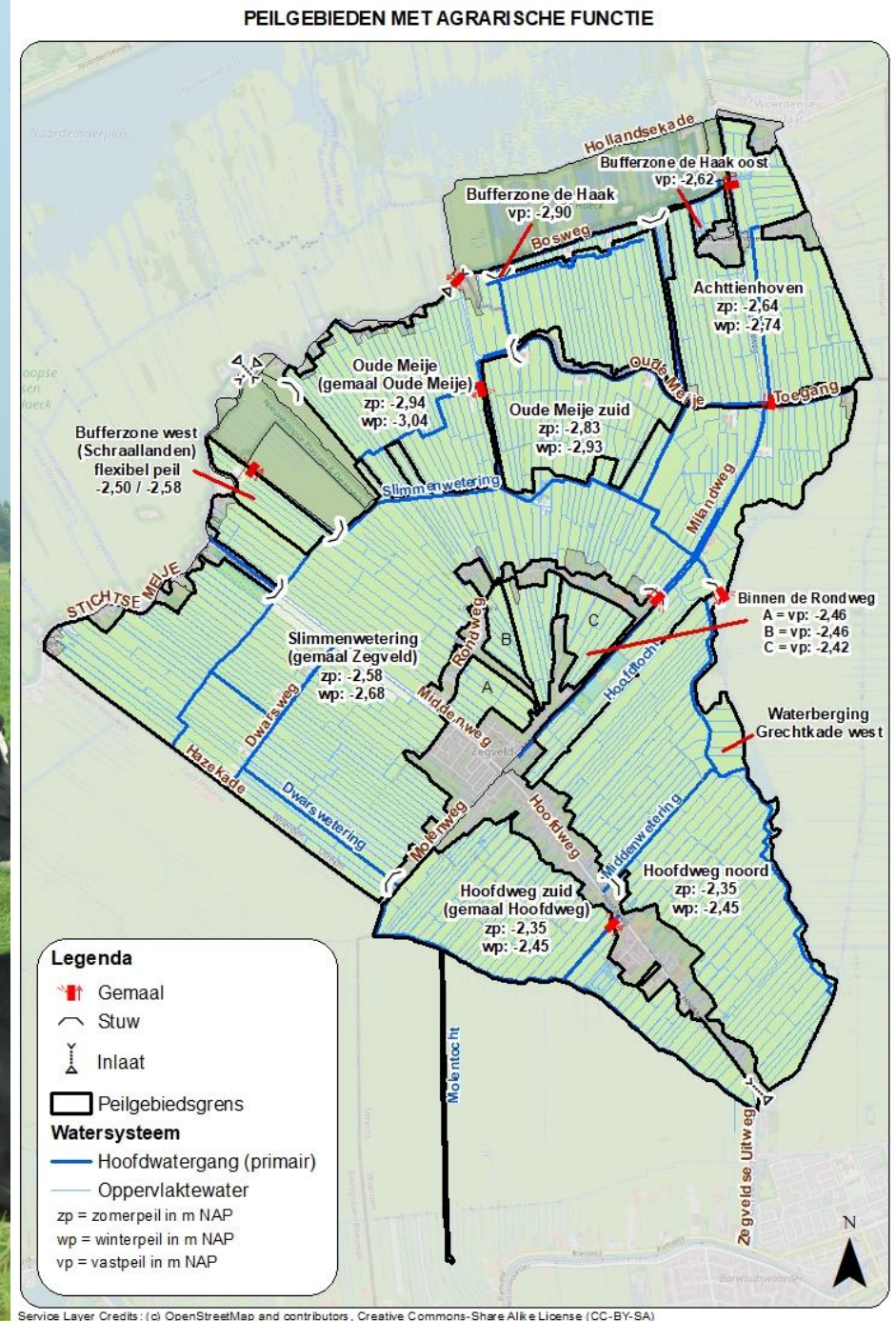
Peil en type peilbeheer landbouwgebieden

De kaart hiernaast geeft het peil voor de verschillende peilgebieden met een agrarische functie weer. Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit voor de meeste peilgebieden een kleine peilaanpassing (peil omlaag) in verband met de opgetreden maaiveld daling.

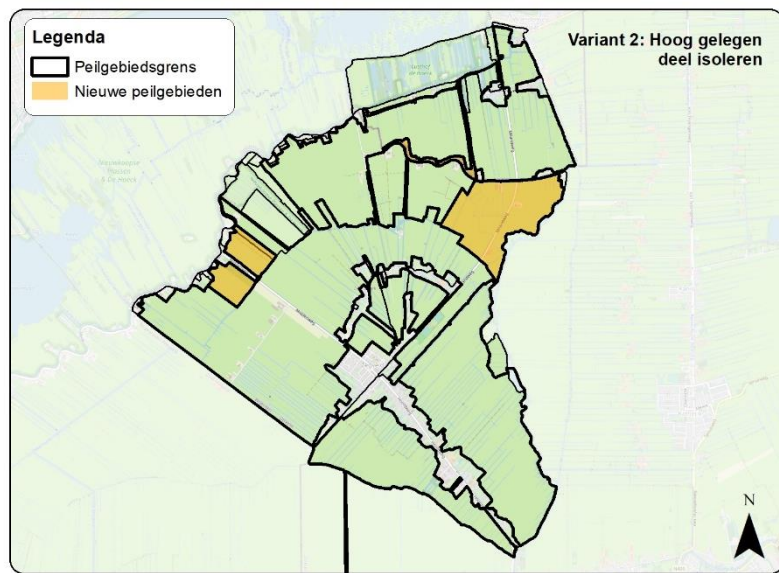
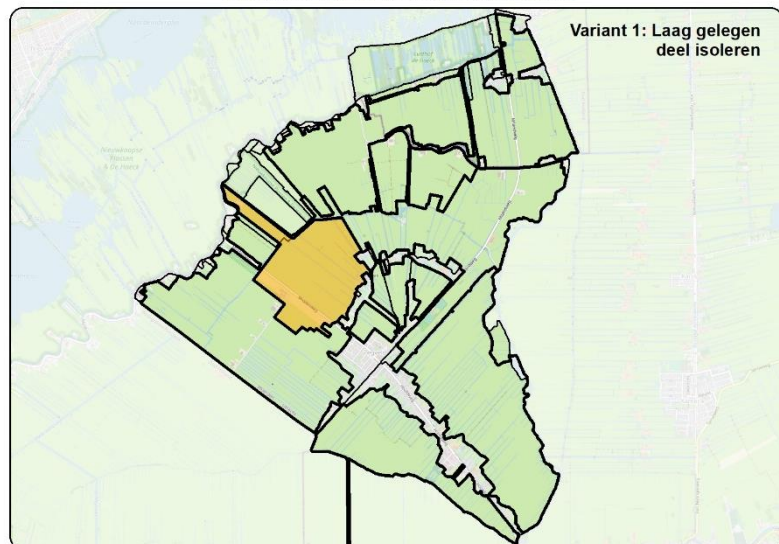
Er is gekeken naar varianten voor het peilgebied van de Slimmenwetering ([zie ook](#)). De voorkeur ligt bij het behouden van de huidige situatie (niet opknippen van het peilgebied van de Slimmenwetering).

Het type peilbeheer in de agrarische peilgebieden blijft een zomer- en winterpeil. In de huidige praktijksituatie hebben de agrarische gebieden 'Binnen de Rondweg' een vast peil en dit is naar tevredenheid van de eigenaren.

Het voorgestelde peil(beheer) in de landbouwgebieden geeft voldoende mogelijkheden om aan te sluiten bij toekomstige veranderingen die voorzien worden door maatschappelijke vraagstukken op het gebied van bodemdaling, CO₂ en stikstof. Met de beheer- en sturingsmarge is er voldoende flexibiliteit en dynamiek mogelijk in de peilen en kan er ook voldoende weersafhankelijk gestuurd worden ([zie ook](#)).

ONDERZOCHE PEILGEBIEDSVARIANTEN

Service Layer Credits: (c) OpenStreetMap and contributors, Creative Commons-Share Alike License (CC-BY-SA)

Variant indeling peilgebied Slimmenwetering

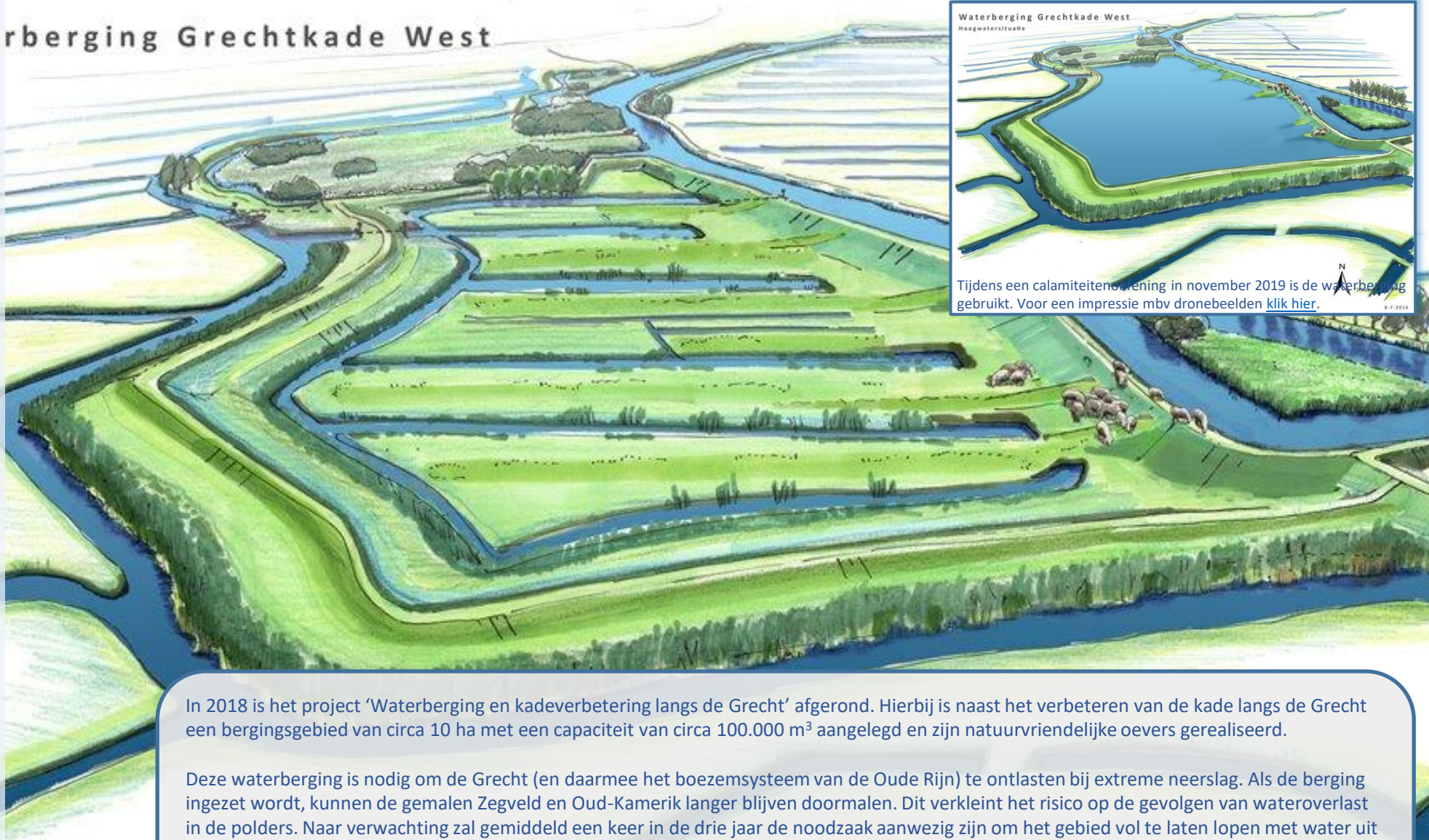
Voor het peilgebied Slimmenwetering zijn verschillende peilgebiedsindelingen onderzocht. Het is een groot peilgebied met relatief grote maaiveldverschillen tussen de verschillende percelen. Zo zijn er hogere delen tegen de Grecht en lage delen in het midden van het peilgebied (met veelal een onderbemaling). Het opknippen van het peilgebied in lagere en hogere delen is onderzocht en de varianten zijn vergeleken met verschillende criteria (o.a. cultuurhistorie, landschap, watersysteem, drooglegging, duurzaamheid, ecologie, wateroverlast, watervraag, kosten en economische doelrealisatie). Het gaat om de volgende drie varianten:

- Huidige situatie
- Laag gelegen delen isoleren in eigen peilgebied
- Hoog gelegen delen isoleren in eigen peilgebied

Uit de vergelijking blijkt dat het maken van een apart peilgebied voor de lage delen ten opzichte van de huidige situatie een verslechtering is voor veel aspecten: de investeringskosten vallen hoger uit, vispasseerbaarheid wordt slechter en het beheer en onderhoud neemt aanzienlijk toe door meer kleinere peilgebieden. Het effect op de bodemdaling en CO₂-emissie (duurzaamheid) is mede afhankelijk van het gehanteerde peilbeheer in een onderbemaling door de belanghebbende. Als er aangenomen wordt dat onderbemalingen lagere peilen hanteren dan het waterschap zou doen (en daarmee de bodemdaling versterken) levert het maken van een apart peilgebied een positief effect op de bodemdaling en CO₂-emissie. Daar staat tegenover dat met het opknippen er nieuwe laag gelegen percelen ontstaan welke onvoldoende drooglegging krijgen in het kleinere Slimmenwetering peilgebied, maar welke conform de beleidsnota peilbeheer geen onderbemaling krijgen aangezien er geen nieuwe onderbemalingen worden toegestaan in het veenweidegebied.

Ook een apart peilgebied voor de hogere delen heeft voor- en nadelen. Het nieuwe peilgebied krijgt een betere drooglegging, maar ondanks de lagere gemiddelde maaiveldhoogte in het peilgebied van de Slimmenwetering blijft het merendeel van de bestaande onderbemalingen voldoen aan de criteria. Het creëren van een extra peilgebied blijkt voor het waterschap geen duurzame verbetering tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Voor eigenaren met hogere percelen is het mogelijk om een peilafwijking aan te vragen. De eigenaar is dan zelf verantwoordelijk voor het te handhaven peil.

De voorkeur ligt, voor het peilgebied Slimmenwetering, bij het in standhouden van de huidige situatie. Dit is ook in lijn met het beleid voor peilgebiedsgrootte (het aantal peilgebieden in veenweidegebied zo klein mogelijk houden).

In 2018 is het project 'Waterberging en kadeverbetering langs de Grecht' afgerond. Hierbij is naast het verbeteren van de kade langs de Grecht een bergingsgebied van circa 10 ha met een capaciteit van circa 100.000 m³ aangelegd en zijn natuurvriendelijke oevers gerealiseerd.

Deze waterberging is nodig om de Grecht (en daarmee het boezemsysteem van de Oude Rijn) te ontlasten bij extreme neerslag. Als de berging ingezet wordt, kunnen de gemalen Zegveld en Oud-Kamerik langer blijven doormalen. Dit verkleint het risico op de gevolgen van wateroverlast in de polders. Naar verwachting zal gemiddeld een keer in de drie jaar de noodzaak aanwezig zijn om het gebied vol te laten lopen met water uit de Grecht. Door middel van een extra kade en afsluitbare duikers kan het water enige tijd worden vastgehouden.

Het waterbergingsgebied behoudt de functie landbouw waarbij zoveel mogelijk agrarisch medegebruik mogelijk wordt gemaakt. De eerste vijf jaar wordt gekeken hoe de berging functioneert. Daarna zal worden geëvalueerd of over gegaan kan worden op het wel of niet actief aantrekken van weidevogels. Het gebied volgt het waterpeil van het omliggende agrarische peilgebied (Hoofdweg noord). Binnen het waterbergingsgebied kan het peil tijdelijk worden opgezet voor waterberging. Het peil zal in zo'n situatie oplopen tot maximaal -0,90 m t.o.v. NAP.

Zegveld gem. Woerden

Kaders peil bebouwd gebied

In (bestaand) stedelijk gebied worden peilbesluiten in nauw overleg met de grondwaterbeheerder (de gemeente) opgesteld.

Hoogwatervoorzieningen

Het waterschap streeft voor alle door haar beheerde hoogwatervoorzieningen naar een peilaanpassing voor de maaiveld­daling ter plekke. Als er geen andere gegevens beschikbaar zijn voor deze maaiveld­daling dan wordt uitgegaan van 2 mm/jaar. *

Bij het opstellen van een peilbesluit onderzoekt het waterschap of peilverschillen tussen de collectieve hoogwatervoorzieningen en de omliggende polders nu of in de toekomst leiden tot onevenredig hoge beheerkosten. Indien hier sprake van is wordt een afweging gemaakt hoe verder om te gaan met de hoogwatervoorziening in dit gebied.

* Dit beleid is niet van toepassing op hoogwatervoorzieningen die grenzen aan een (regionale) waterkering. Daar is het uitgangspunt dat de waterpeilen op het huidige niveau worden gehouden. In Zegveld zijn de Meijkade en de Hollandse Kade regionale waterkeringen.

Factsheet 03 en 18 uit de [beleidsnota peilbeheer 2019](#) bevat meer informatie over deze kaders.

Afweging peil bebouwd gebied (HWVZ)

Naar aanleiding van het watergebiedsplan Zegveld (2005) zijn er hoogwatervoorzieningen (HWVZ) gerealiseerd met als hoofddoel de bescherming van de fundering van de huizen. Het betreft twee grote collectieve voorzieningen (Hoofdweg en Rondweg-Molenweg) en een aantal kleinere. De HWVZ zijn veelal in beheer van het waterschap, maar er zijn ook kleinere welke in beheer zijn van de eigenaren (zie kaart volgende pagina). Bij dit peilbesluit is er van uitgegaan dat alle kwetsbare bebouwing binnen bestaande HWVZ ligt.

In de praktijk in Zegveld zien we dat er binnen de collectieve voorzieningen soms individuele aanpassingen gemaakt zijn om de woning te beschermen en dat er funderingen vervangen worden. Daarnaast wordt er aangegeven dat de HWVZ op verschillende plekken lek zijn of dat het water niet op alle plekken voldoende toestroomt en/of afstroomt. Beheer en onderhoud is nodig voor het optimaal functioneren (bijvoorbeeld aan de dammetjes en diepte van de sloten). Dit is een gezamenlijke opgave van eigenaren, gemeente en waterschap afhankelijk van eigendom en/of belang.

Samen met het Dorpsplatform Zegveld en de gemeente Woerden is in maart 2019 een informatie- en overlegavond georganiseerd. Ongeveer 70 mensen kwamen bij elkaar om te praten over het vinden van een goede balans tussen het gewenste waterpeil en het verminderen van de bodemdaling in en om het dorp Zegveld. Duidelijk werd het ook die avond dat het gewenste waterpeil voor een ieder verschillend kan zijn afhankelijk van onder andere type fundering, hoogte weg, erf en/of tuin. Een geslaagde bijeenkomst en voor herhaling vatbaar. De algemene indruk van die avond is dat de inwoners van de HWVZ tevreden zijn met het huidige vaste peil en er weinig behoefte is aan een peilaanpassing.

In de toekomst zal de bodemdaling (ondanks het minder indexeren en bodemremmende maatregelen) doorzetten en leiden tot grotere peilverschillen tussen een HWVZ en de naastliggende polders. Als deze verschillen te groot worden zijn robuustere constructies nodig, die tot hoge maatschappelijke kosten zullen leiden. Het huidige peilverschil tussen de HWVZ en de polder is 38 cm (HWVZ Rondweg) en 24 cm (HWVZ Hoofdweg). Met het huidige tempo van bodemdaling (ca 5 cm per 10 jaar) zou het nog ca 20 jaar (HWVZ Rondweg) en ca 50 jaar (HWVZ Hoofdweg) duren tot het peilverschil van 50 cm is bereikt en robuustere constructies nodig zullen zijn. Door het remmen van bodemdaling zal dit punt later bereikt worden. Het samen met partners in het veenweidegebied succesvol invullen van de ambitie (50% remmen in 2030) betekent voor de HWVZ Rondweg nog ca 40 jaar en de HWVZ Hoofdweg nog ca 90 jaar.

Eigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor hun fundering. Er is voor het waterschap nu geen noodzaak om andere maatregelen te nemen. Het waterschap zal het gesprek continueren met onder andere eigenaren, het Dorpsplatform Zegveld en de gemeente Woerden zodat in de toekomst in gezamenlijkheid de juiste keuzes gemaakt kunnen worden.

Peil en type peilbeheer bebouwd gebied

In de bebouwde kern van Zegveld en alle hoogwatervoorzieningen (HWVZ) wordt een vast peil gehanteerd. De meeste van deze peilgebieden zijn gewijzigd en/of nieuw gerealiseerd nav het watergebedsplan Zegveld 2005. In dit peilbesluit worden geen wijzigingen voorgesteld ten opzichte van de huidige waterpeilen in deze gebieden.

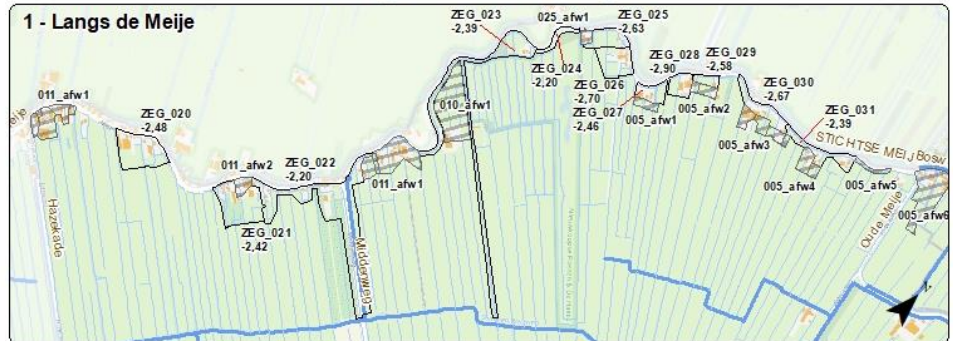
In peilgebied ZEG_033 HWVZ Bosweg is er door een laag liggende infrastructuur (weg en fietspad) snel sprake van water op de weg. Het waterschap stuurt daarom momenteel enkele cm's lager. Het op hoogte brengen van de weg is opgenomen in het beheer en beleidsplan wegen 2021-2025 van de gemeente Nieuwkoop (gepland voor 2023). Zodra de wegrenovatie gereed is, wordt het peil van -2,30 ingesteld.

Op de plek van het tennispark aan de Milandweg wordt de nieuwe buurt Weidz gerealiseerd. Dit gebied is in de huidige situatie al een eigen peilgebied met een zomer- en winterpeil. Het peil in deze nieuwe buurt wordt een vast peil van -2,37 m tov NAP (huidige zomerpeil).

Bij een aantal HWVZ is het peilbeheer overgedragen aan de belanghebbenden (zie lichtblauwe gebieden 'particulier beheer' op de kaart). Deze gebieden worden in het peilbesluit aangemerkt als toegestane peilafwijking (zie ook).

Hoogwatervoorzieningen

1 - Langs de Meije

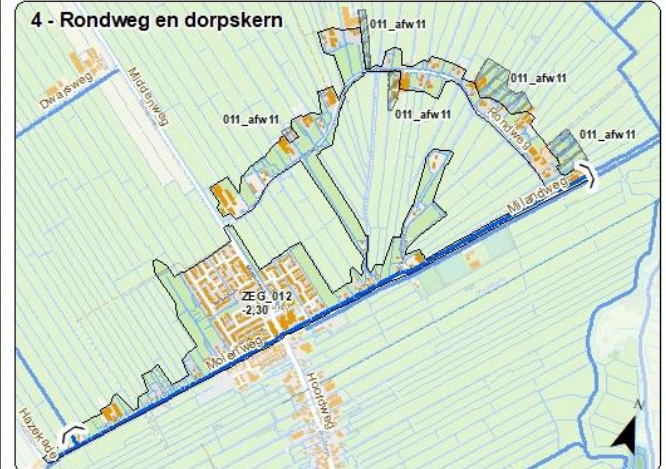
2 - Hoofdweg

3 - Achttienhoven

4 - Rondweg en dorpskern

Kaders peil natuur

Peilbeheer en functie afweging

Indien er binnen een peilgebied een Natura 2000 gebied aanwezig is, zal het peil(beheer) daar aan worden aangepast (factsheet 05 Beleidsnota peilbeheer 2019).

Droogleggingsnormen

Tussen natuur- en landbouwgebieden worden vaak bufferzones gerealiseerd. In deze zones wordt een peil ingesteld dat tussen de peilen van het natuurgebied en het landbouwgebied in zit. Deze bufferzones zijn gebieden waarin niet aan de droogleggingsnormen voor landbouw kan worden voldaan (factsheet 07 Beleidsnota peilbeheer 2019).

Weidevogels

Het waterschap ondersteunt andere overheden en (agrarische) natuurverenigingen die maatregelen nemen voor de bescherming van de weidevogels. Waar dit gewenst is, kan het waterschap een hoger waterpeil vaststellen (factsheet 10 Beleidsnota peilbeheer 2019).

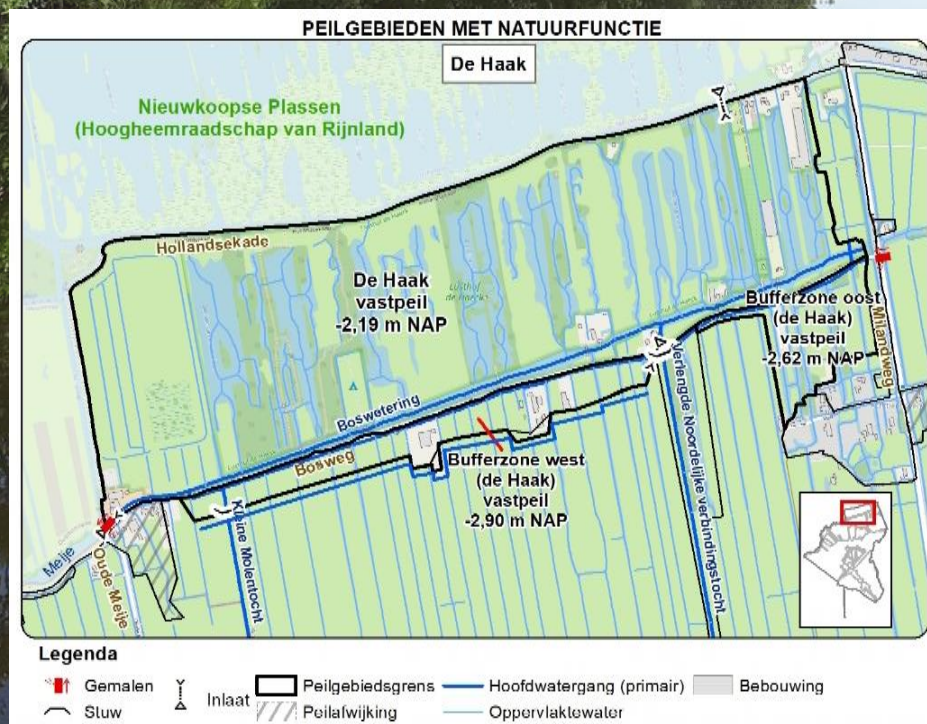
De [beleidsnota peilbeheer 2019](#) bevat meer informatie over deze kaders.

Afweging peil De Haak (Natura 2000)

Voor de bijzondere natuur in De Haak geldt dat geen achteruitgang mag plaatsvinden. De belangrijkste knelpunten zijn wegzijging en stikstofdepositie. In het natuurgebied zijn ook een aantal woningen gelegen. Peilbeheer luistert in dit gebied dus zeer nauw omdat een kleine peilstijging kan leiden tot overlast. Doordat de omliggende polders lager liggen, treedt wegzijging naar de polders op en dit draagt bij aan verdroging. Om het water op peil te houden wordt (zeker in de droge maanden) water ingelaten. Dit inlaatwater is ondanks de defosfatering toch een belasting voor de waterkwaliteit. Om toename van de wegzijging, door peilindexatie in de polders, te voorkomen zijn bufferzones opgenomen in het watergebiedsplan Zegveld 2005.

Peil en type peilbeheer De Haak

Het gebied heeft een vast peil, afgestemd op het in stand houden van de bijzondere natuurtypen. Het peil is zo hoog mogelijk om de natuur te beschermen. Met dit peilbesluit wordt het waterpeil in De Haak niet gewijzigd.

Afweging peil bufferzone oost en west De Haak

In 2019 is het projectplan voor de westelijke bufferzone polder Achttienhoven, ten zuiden van De Haak, vastgesteld. Door de aanleg van dammen en een nieuwe watergang wordt een bufferzone met een eigen watersysteem gerealiseerd. Voor het westelijke deel is gekozen voor een brede bufferzone zodat er voldoende brede percelen resteren voor agrarisch gebruik.

Voor het oostelijke deel van de bufferzone is in 2010 een partiële herziening vastgesteld, maar nog niet gerealiseerd. De omstandigheden met betrekking tot de ruimtelijke ordening zijn anno 2020 veranderd waardoor er gekeken is naar een andere begrenzing. Voor de oostelijke bufferzone is een nieuwe watergang niet nodig is en kan ter hoogte van de agrarische percelen worden volstaan met een smalle, hydrologische bufferstrook. Hiermee wordt voldaan aan de doelstelling om toename van de wegzijging uit De Haak te voorkomen.

Peil en type peilbeheer bufferzone oost en west (De Haak)

Het peil in westelijke bufferzone wordt een vast peil van -2,90 m tov NAP (huidige zomerpeil). De oostelijke bufferzone krijgt een vast peil van -2,62 m tov NAP (huidige zomerpeil). Dit peil wordt ingesteld zodra de werkzaamheden gereed zijn. Het peil in de bufferzones zal niet worden aangepast aan toekomstige maaiveldaling.

In de bufferzones is het gekozen peil(beheer) anders dan het vigerend peilbesluit. Er is gekozen om het huidige zomerpeil als vast peil te nemen en geen toekomstige peilaanpassingen toe te passen. Hiermee zal de wegzijging vanuit de Haak niet veranderen ten opzichte van de huidige situatie.

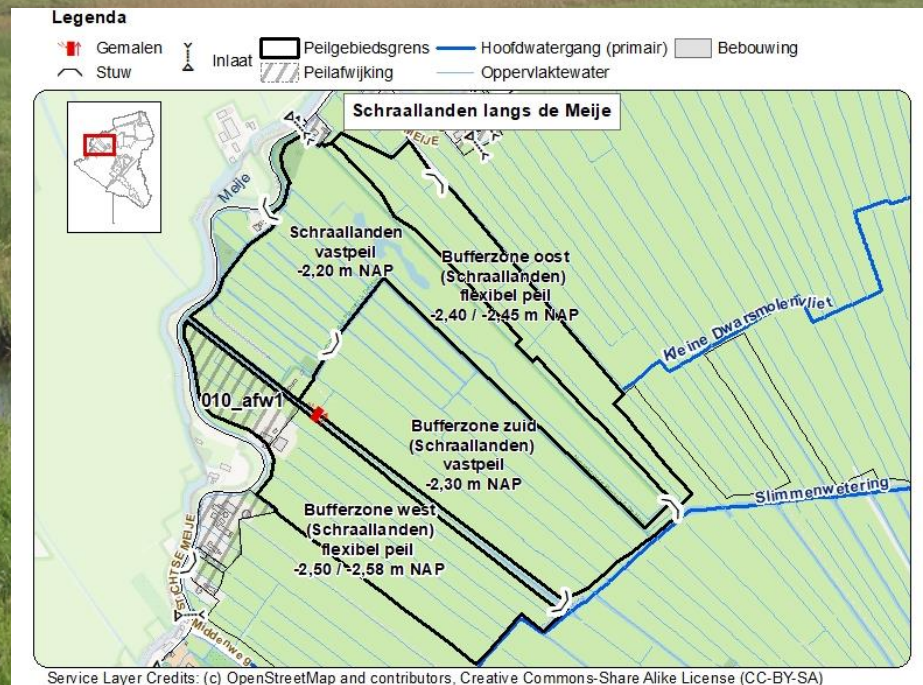
Overtollig water naar Nieuwkoopse Plassen (Natura 2000)

In het gebied van de Haak is weinig waterberging mogelijk waardoor het regenwater snel afgevoerd wordt naar de polder. Dit is water van zeer goede kwaliteit. Er ligt een kans om dit goede water te benutten voor de Nieuwkoopse Plassen waarbij dan tegelijkertijd de polder ontlast wordt. In het kader van het peilbesluit Zegveld zijn de mogelijkheden hiervoor onderzocht en besproken tijdens een informatieavond en keukentafelgesprekken met de verschillende belanghebbenden (inwoners De Haak, Natuurmonumenten, gemeente Nieuwkoop en Hoogheemraadschap van Rijnland).

Door het plaatsen van een nieuwe pomp bij de inlaat en het verbreden van de watergang richting de pomp kan het overtollig water van de Haak teruggepompt worden naar de Nieuwkoopse Plassen. De bestaande stuw blijft inzetbaar voor waterafvoer bij piekbuien. De investeringen hiervoor zijn gezocht samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland, Natuurmonumenten en de provincie Zuid-Holland.

Dit plan zal verder worden uitgewerkt in een projectplan. Tijdens de inspraakperiode van een ontwerp-projectplan kunnen belanghebbenden een zienswijze indienen. Op het peil(beheer) van De Haak heeft de nieuwe pomp geen veranderingen tot gevolg.

Afweging peil Schraallanden langs de Meije

Afweging peil Schraallanden langs de Meije (Natura 2000)

Voor de bijzondere natuur in de Schraallanden langs de Meije geldt dat geen achteruitgang mag plaatsvinden. De belangrijkste knelpunten zijn wegzijging en stikstofdepositie. Doordat de omliggende polders lager liggen, treedt wegzijging naar deze polders op en dit draagt bij aan verdroging. Om het water op peil te houden wordt (zeker in de droge maanden) water ingelaten. Dit inlaatwater is ondanks de defosfatering toch een belasting voor de waterkwaliteit. Om toename van de wegzijging, door peilindexatie in de polders, te voorkomen zijn bufferzones opgenomen in het watergebiedsplan Zegveld 2005. De bufferzone oost en zuid zijn gerealiseerd.

Peil en type peilbeheer Schraallanden langs de Meije

Het gebied heeft een vast peil, afgestemd op het in stand houden van de bijzondere natuurtypen. Het peil is zo hoog mogelijk om de natuur te beschermen. In de Schraallanden langs de Meije wordt in de zomer het peil tijdelijk verlaagd ten behoeve van het maaibeheer en in het najaar tijdelijk verhoogd om het gebied te inunderen en daarmee verzuring tegen te gaan. Met dit peilbesluit wordt het waterpeil in het natuurgebied niet gewijzigd.

Afweging peil bufferzones rondom De Schraallanden langs de Meije

De bufferzones rondom De Schraallanden langs de Meije zijn gerealiseerd met uitzondering van de bufferzone west (Schraallanden). In 2019 zijn deze gronden aangekocht door de provincie Utrecht en het gebied zal als bufferzone worden ingericht. In overleg met de provincie Utrecht en Staatsbosbeheer zijn de peilen afgestemd op de hydrologische eisen van de bestaande natuur in het peilgebied Schraallanden langs de Meije.

Peil en type peilbeheer bufferzones Schraallanden langs de Meije

De bestaande bufferzones zuid en oost hebben een vast en flexibel peil, afgestemd op het in stand houden van de natuurtypen. Met dit peilbesluit wordt het waterpeil in de bestaande bufferzones niet gewijzigd.

Het peil in de nieuwe bufferzone west wordt een flexibel peil tussen de -2,50 en -2,58 m t.o.v. NAP. Dit peil wordt ingesteld zodra de herinrichting van het gebied gereed is.

Het peil in de bufferzones zal niet worden aangepast aan toekomstige maaiveldval.

KRW en Programma Gezond Water

Met behulp van ecologische sleutelfactoren (ESF) is inzichtelijk gemaakt wat de huidige ecologische staat is van het watersysteem in Zegveld. Bijzonder aan het gebied is dat er hoge dichtheden ondergedoken- en drijfbladplanten worden aangetroffen, met name het ecologisch waardevolle krabbenscheer. Krabbenscheer komt vooral voor in de watergangen waar de invloed van het inlaatwater gering is en de waterdiepte tussen de 60 en 80 cm is (ideale diepte voor krabbenscheer).

De huidige waterkwaliteit en ecologische toestand van het KRW waterlichaam, Slimmenwetering, is matig. De meest voorkomende toestand is 'helder water zonder ondergedoken waterplanten'. De visstand is passend voor veenweidesloten en wordt als goed beoordeeld. De voedselrijkdom is de laatste jaren afgenomen. Voor de gewenste diverse onderwatervegetatie is het water echter nog te voedselrijk door de voedselrijke waterbodem, de samenstelling van het inlaatwater (in droge periode inlaatwater vanuit de Grecht en in natte periode water vanuit aanliggende percelen) en uit- en afspoeling vanuit natuur- en landbouwgronden. Ook het lichtklimaat is niet altijd voldoende door de grote waterdiepte van de Slimmenwetering. De ecologische toestand in het waterlichaam de Slimmenwetering wordt tevens beïnvloed door steile oevers. In het overig water in Zegveld (tertiaire sloten) verschilt de ecologische toestand van sloot tot sloot en vaak ook binnen een sloot.

Het KRW maatregelenpakket 2016-2021 bevat verschillende maatregelen om de waterkwaliteit en ecologie te verbeteren. Een peilgerelateerde maatregel is bijvoorbeeld het afwegen van flexibel peilbeheer en het optimaliseren van het inlaatbeheer. Niet-peilgerelateerde maatregelen zijn o.a. het ecologisch beheer van sloten en slootoevers, het aanleggen van natuurvriendelijke (voor)oevers en het aanleggen van vispassages.

In de natuurgebieden is het peilbeheer afgestemd op de wensen van de natuurbeheerder. Voor de natuurgebieden De Haak en de Schraallanden langs de Meije is dit een zo hoog mogelijk vast peil gedurende het hele jaar. Voor de hoogwatervoorzieningen geldt ook een zo hoog mogelijk waterpeil om kwetsbare funderingen te beschermen. Een natuurvriendelijk peilbeheer (bijvoorbeeld flexibel peil of dynamisch peil) in de landbouwgebieden is afgewogen. Uit de afweging blijkt dat voor de landbouw en het waterschap een lager winterpeil wenselijk is ten behoeve van de bedrijfsvoering (langere toegankelijkheid van het land) en de waterveiligheid (meer waterberging in het gebied door de grotere drooglegging). In de landbouwgebieden wordt daarom gekozen voor een zomer- en winterpeil.

Via het dagelijkse operationele waterbeheer kan het inlaatbeheer worden verbeterd en daarmee bijdragen aan een verbetering van de waterkwaliteit en ecologie. Bijvoorbeeld door het benutten van de neerslag om het gebied op peil te brengen en flexibelere periode waarin overgegaan wordt naar het zomerpeil en winterpeil. Dit is te realiseren binnen de opgenomen beheer- en sturingsmarges van het peilbesluit ([zie ook](#)).

Het Agrarisch Collectief Rijn, Vecht en Venen heeft een POP3 (Europese) subsidie gekregen voor de aanleg van 2500 meter natuurvriendelijke vooroevers in de Slimmenwetering. Deze subsidie is gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit, maar het bevorderen van plantengroei in de vooroevers voorkomt ook afkalving en stimuleert de biodiversiteit. HDSR is ondersteunend in dit project. Verwacht wordt dat deze natuurvriendelijke vooroevers in 2021 gerealiseerd zullen worden. Ook zijn bij dit project meekoppelkansen gevonden om in ongebruik geraakte bruggen en/of landhoofden van de Slimmenwetering te verwijderen. Dit zorgt voor een betere afvoer capaciteit (minder opstuwing) wat het risico op wateroverlast reduceert.

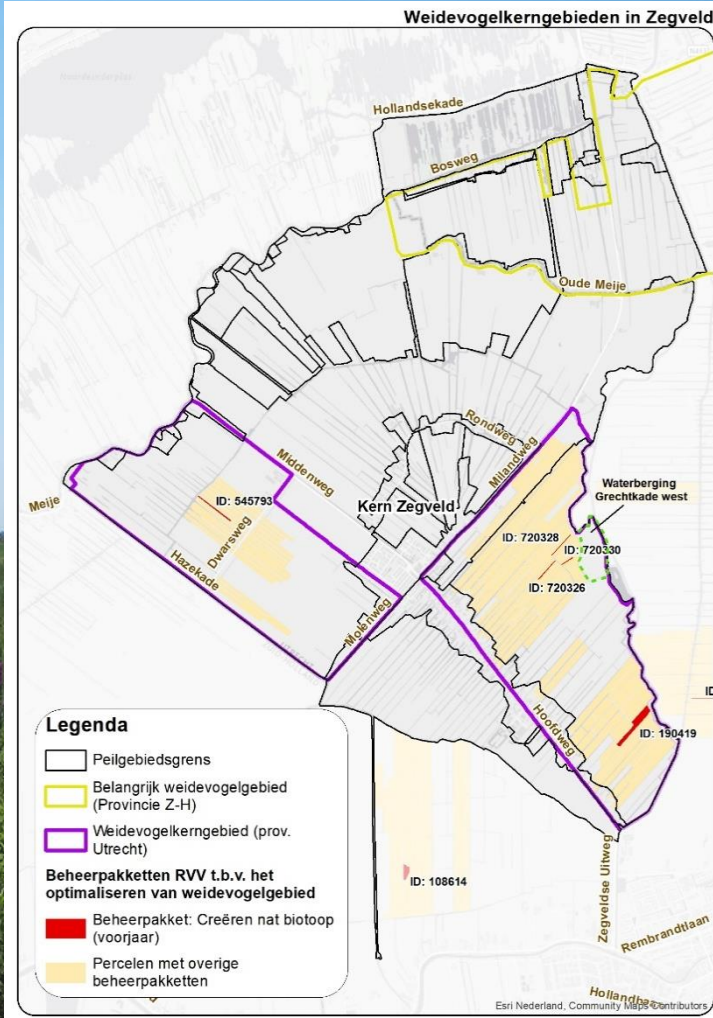
Weidevogels

Het agrarisch cultuurlandschap in de veenweidegebieden is door het open landschap met overwegend grasland ook een belangrijk leefgebied van soorten zoals weidevogels, eenden, zwanen en ganzen. Met name de weidevogelstand staat onder druk. Door de provincies zijn delen van Zegveld aangemerkt als belangrijk weidevogelgebied. Realisatie van het weidevogelbeheer gebeurt in samenwerking met de agrariërs, natuurorganisaties, provincies en Agrarische Natuurverenigingen.

De (Agrarische) Natuurvereniging actief in het gebied is het collectief Rijn Vecht en Venen (www.rijnvechtenvenen.nl). Zij geven aan dat verschillende beheerpakketten worden toegepast ten behoeve van de weidevogels. Het gaat dan met name om grasland met rustperiode (uitgestelde maaidatum of voorweiden), aangepaste bemesting/legselbeheer en verzorgen van een botanische weiderand. Een enkel perceel heeft een peilgerelateerd pakket zoals een tijdelijk hoger waterpeil (creëren natte biotoop).

Voor de huidige beheerpakketten die worden toegepast binnen de polder Zegveld is het voorgestelde waterpeil geschikt. Indien veel percelen binnen een peilgebied een peilgerelateerd beheerpakket hebben kan het waterschap het instellen van een hoger peil opnieuw afwegen.

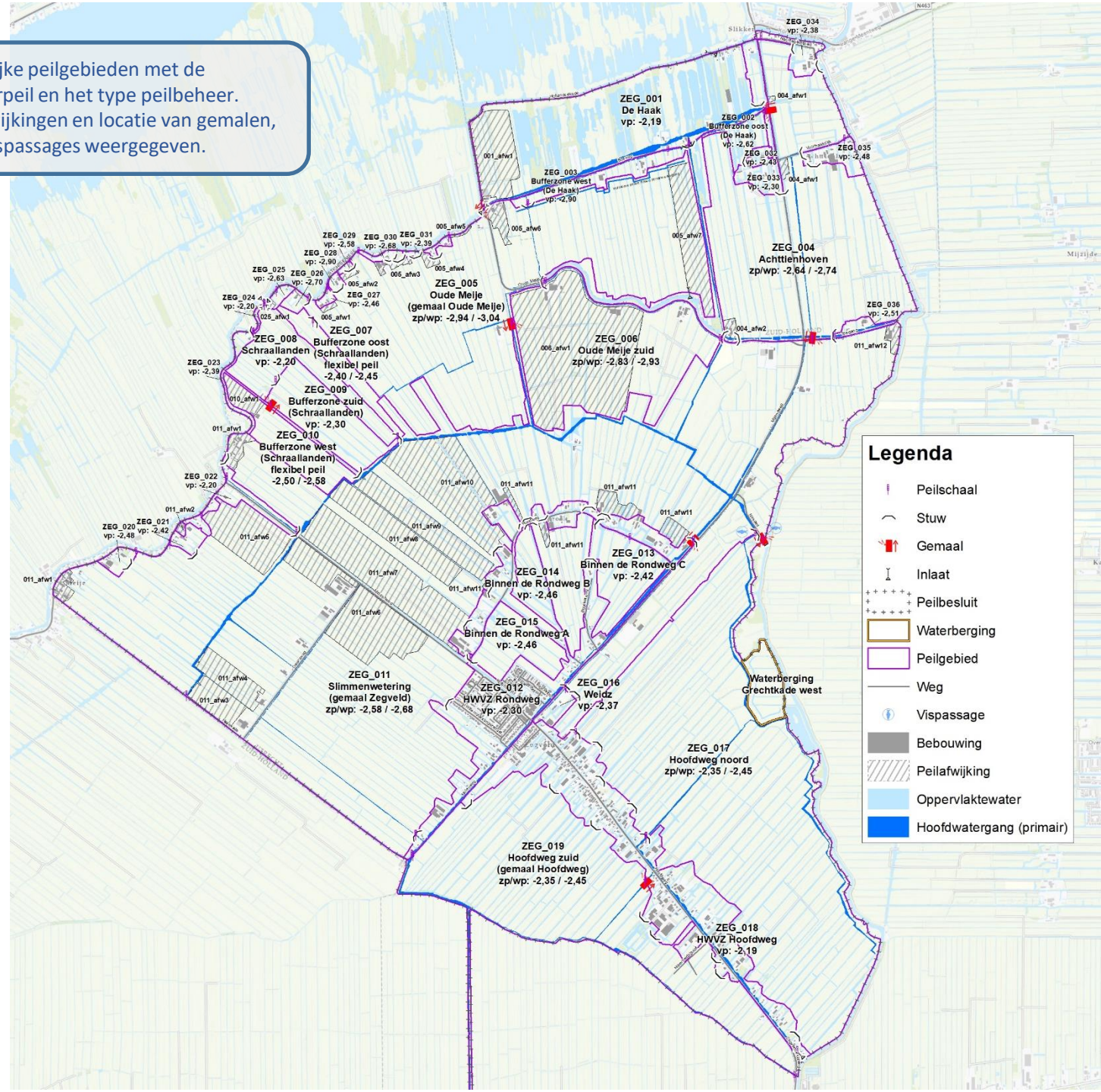
Het Utrechts actieplan weidevogels 2018 van de provincie Utrecht geeft dat er 125 paar Grutto's broeden in het agrarische gedeelte van Zegveld en dat is een hoge dichtheid. Samen met voldoende zwaar weidevogelbeheer dat momenteel toegepast wordt, betekent dit dat er vanuit de provincie Utrecht geen extra inrichtingsmaatregelen plaatsvinden.

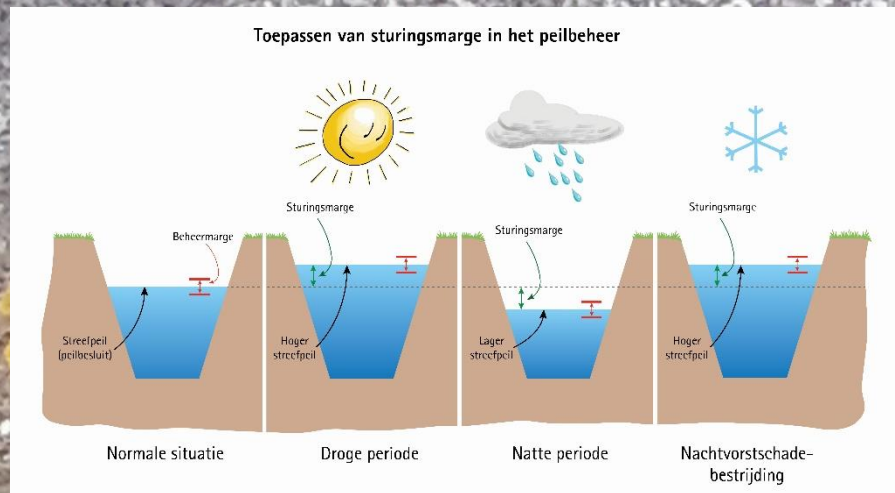

Weidevogels in waterberging Grechtakade west

Er is besloten om de waterberging voor zijn primaire functie van waterberging in te richten, ook gedurende het broedseizoen. Het is nog onduidelijk hoe frequent inundatie van de waterberging Grechtakade west in het broedseizoen zal voorkomen. In dat geval is er risico op drijvende nesten. Het waterschap zal de eerste vijf jaar kijken hoe de berging functioneert. Daarna zal worden geëvalueerd of over gegaan kan worden op het wel of niet actief aantrekken van weidevogels.

Op deze kaart staan de afzonderlijke peilgebieden met de begrenzing, het oppervlaktewaterpeil en het type peilbeheer. Eveneens is de ligging van peilafwijkingen en locatie van gemalen, stuwen, inlaten, peilschalen en vispassages weergegeven.

Beheermarge

De waterpeilen die het waterschap in het peilbesluit vastlegt, zijn de streefpeilen. Op basis van deze peilen stelt het waterschap de stuwen, inlaten en gemalen af. Binnen één peilgebied kan een kleine afwijking van het streefpeil voorkomen om bijvoorbeeld het water te laten stromen of onder invloed van wind en/of tijdens regen. Het handhaven van het streefpeil gaat onder normale omstandigheden dus binnen een bepaalde bandbreedte; de beheermarge. De peilbeheerder heeft de ruimte om binnen het beheermarge het peil te laten fluctueren.

Voor het peilbesluit Zegveld bedraagt de beheermarge 5 cm boven het voorgestelde waterpeil en 5 cm eronder.

Sturingsmarge

Het waterschap kan ook tijdelijk het waterpeil verhogen of verlagen om te reageren of anticiperen op weersomstandigheden zoals neerslag, droogte en wind. Zo kan bijvoorbeeld in droge perioden het water worden vastgehouden (peilen verhogen) of kan er als er (langdurig) veel regen wordt voorspeld worden voorgemalen (het peil verlagen). Het gaat om een tijdelijke afwijking; normaliter wordt het peil volgens het peilbesluit binnen de beheermarge gehandhaafd.

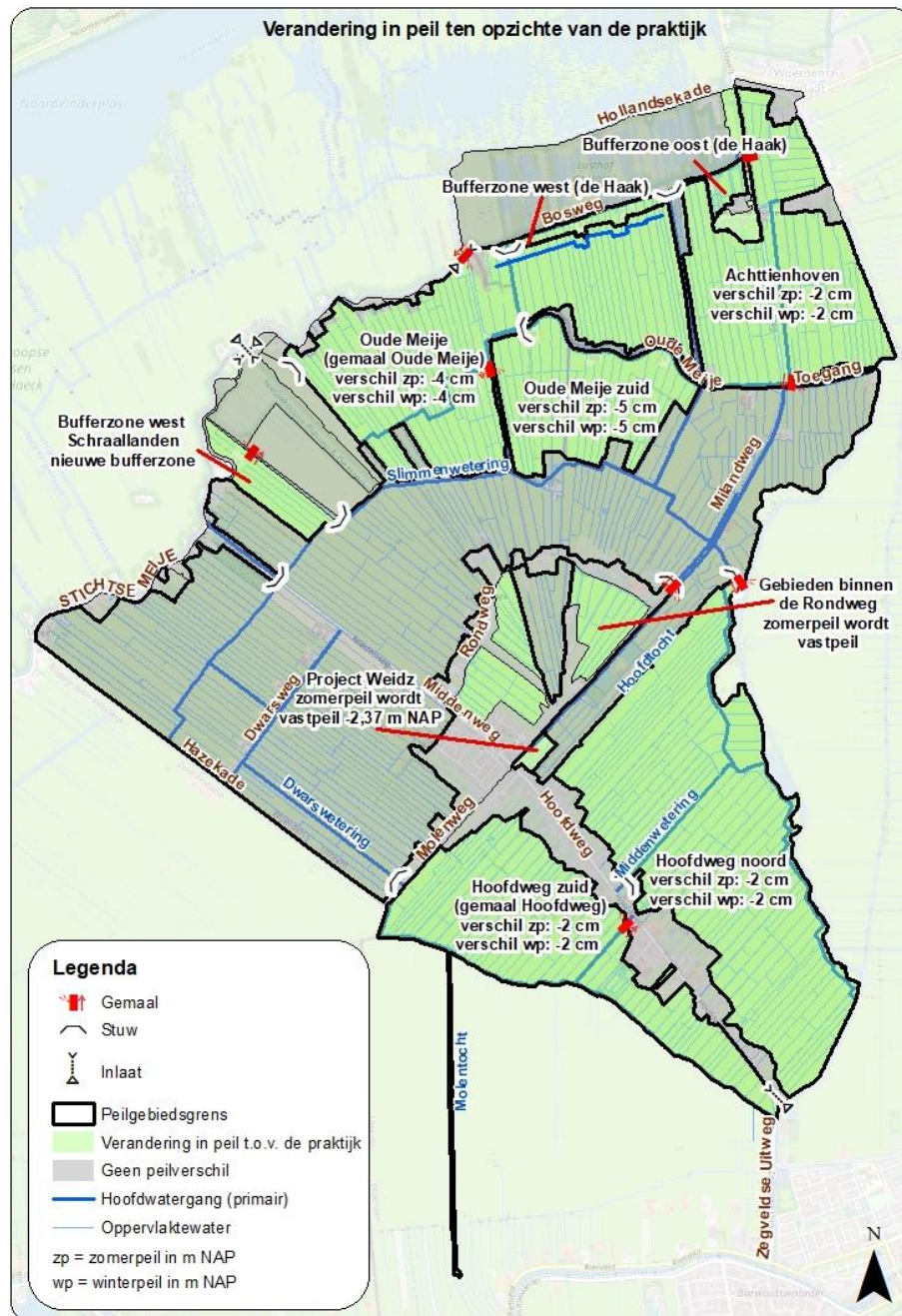
Voor het peilbesluit Zegveld bedraagt de sturingsmarge:

- in droge en zeer droge perioden tot maximaal 10 cm boven het voorgestelde waterpeil;
- in natte en zeer natte perioden tot maximaal 10 cm onder het voorgestelde waterpeil.

Voor de beslissing om de sturingsmarge in te zetten, maakt het waterschap gebruik van zijn ervaring in het gebied, de weersverwachtingen, hydrologische modellen en satellietdata. Ook inbreng vanuit het gebied door bijvoorbeeld een begeleidingsgroep kan hiervoor worden gezocht. De sturingsmarge kan worden ingezet door de gebiedsmanager van het betreffende gebied.

VERANDERING IN PEIL

Verandering in peil ten opzichte van de praktijk

Op de peilverschilkaart zijn de veranderingen te zien in het nieuwe waterpeil. Een negatief getal betekent omlaag met het waterpeil. Het gaat om de volgende veranderingen:

- Om te voldoen aan de droogleggingsnormen wordt in de agrarische polders het peil aangepast aan de opgetreden maaiveld daling, met uitzondering van het peilgebied van de Slimmenwetering. In dit peilgebied blijft het peil gelijk aan de huidige situatie en blijft daarmee voldoen aan de droogleggingsnorm;
- Voor de agrarische percelen binnen de Rondweg wordt gekozen voor de huidige beheerpraktijk – een vast peil ipv een zomer- en winterpeil;
- De nieuwe bufferzones naast de Natura-2000 gebieden de Haak krijgen een vast peil (het huidige zomerpeil in het betreffende gebied). De nieuwe bufferzone Schraallanden langs de Meije krijgt een flexibel peil;
- Project Weidz, de nieuwe buurt ter hoogte van het tennispark, krijgt een vast peil (het huidige zomerpeil van het bestaande peilgebied).

Voor het peilgebied Oude Meije (gemaal Oude Meije) kan het peil worden verlaagd als de inrichtingswerkzaamheden voor de bufferzone west (de Haak) gereed zijn. Voor het peil in de nieuwe bufferzones oost (de Haak), west Schraallanden en het nieuwe peilgebied rondom Weidz geldt eveneens dat het nieuwe peil wordt ingesteld als de inrichtingswerkzaamheden gereed zijn.

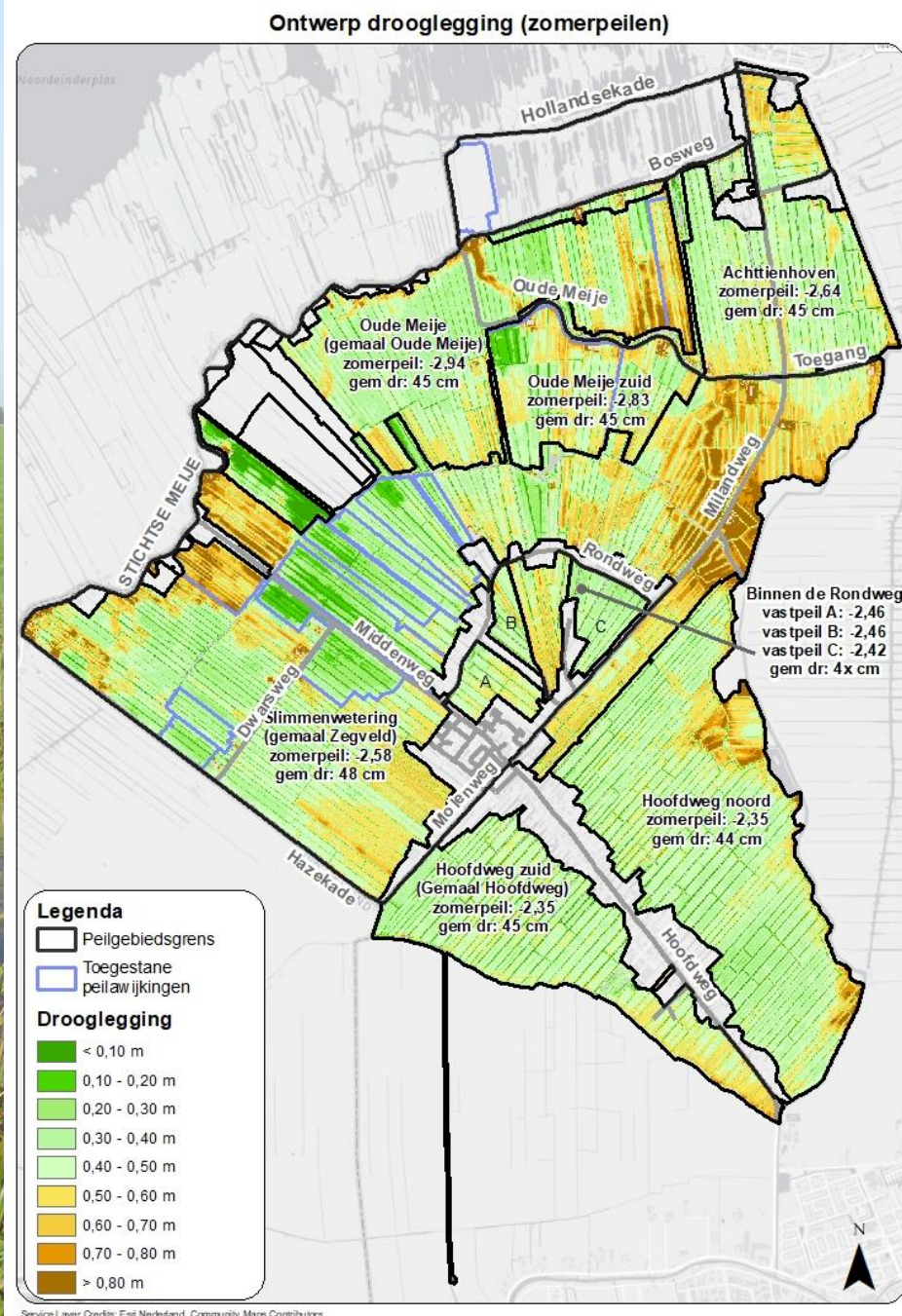
IJking peilschalen

Peilschalen worden door het waterschap periodiek gecontroleerd op de juiste hoogtemeting in verband met mogelijke zetting en/of bodemdaling. Als blijkt dat de peilschaal een afwijking heeft tov NAP, wordt het waterpeil hierop gecorrigeerd. In Zegveld zijn peilschalen in 2015/2016 en 2020 gecontroleerd. De peilen in dit peilbesluit zijn hiervoor gecorrigeerd.

Op de kaart is de drooglegging voor het gebied weergegeven met de nieuwe peilen van dit peilbesluit. Hierbij is rekening gehouden met een bodemdaling in de agrarische polders van 3 cm voor de periode 2014-2020 ([zie ook](#)).

Voor bijna alle peilgebieden geldt dat ze voldoen aan de droogleggingsnorm (voor de functie landbouw in veen gebied is de norm 45 cm in de zomer). Gegeven de ambitie om bodemdaling te remmen is een grotere drooglegging dan de norm niet wenselijk. Door onderlinge maaiveldhoogte verschillen in een peilgebied zijn er verschillen in drooglegging tussen de percelen; groter op hoger gelegen delen en kleiner op lager gelegen delen. Sommige lage delen behouden het recht op een onderbemaling ([zie ook](#)).

Het gebied van de Slimmenwetering heeft een grotere drooglegging (gemiddeld 48 cm). Het peil wordt hier niet verplicht verhoogd. Binnen dit peilbesluit is gekeken naar andere varianten voor dit peilgebied maar de voorkeur ligt bij het in standhouden van de huidige situatie ([zie ook](#)). Voor de peilgebieden Hoofdweg zuid en Hoofdweg noord heeft het de voorkeur om op hetzelfde peil te sturen in plaats van 1 cm verschil tussen de twee gebieden.

Kaders peilafwijkingen

In het beheergebied zijn ook gebieden aanwezig waar het peil afwijkt van het vastgestelde peil van het omliggende peilgebied. De peilen in deze gebieden worden niet door het waterschap, maar door derden ingesteld, gehandhaafd en beheerd. De belanghebbende(n) van de peilafwijking draagt de kosten voor het peilbeheer en het onderhoud van de kunstwerken die nodig zijn voor de peilafwijking (inlaten, stuwen, e.d.). Deze gebieden worden aangeduid als peilafwijking en zijn alleen toegestaan als er aan de criteria wordt voldaan en overige belangen niet worden geschaad.

Bij de actualisatie van een peilbesluit worden de peilafwijkingen (opnieuw) getoetst. Indien de gebieden voldoen aan de beleidsregels van de Keur kunnen deze blijven bestaan. Indien de gebieden hier niet aan voldoen, wordt een peilafwijking niet langer toegestaan en geldt het peil van het omliggende peilgebied.

In het veenweidegebied worden geen nieuwe onderbemalingen toegestaan en bestaande onderbemalingen worden de komende jaren in fasen opgeheven.

Factsheets 17, 18 en 19 van de [beleidsnota peilbeheer 2019](#) bevat meer informatie over de peilafwijkingen.

Toegestane peilafwijkingen

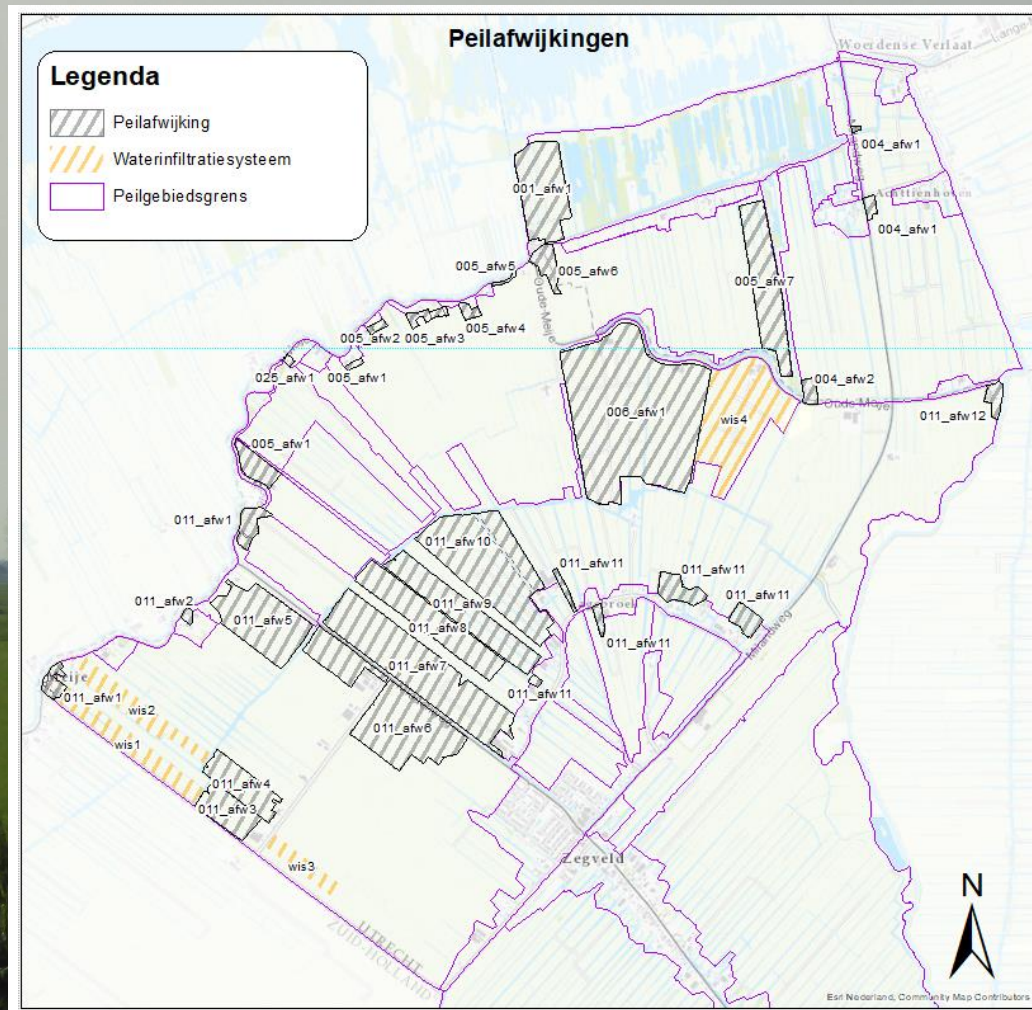
Het resultaat van de toetsing van de bestaande peilafwijkingen geeft dat er in het bemalingsgebied Zegveld opnieuw peilafwijkingen worden toegestaan. Dit betreft zowel op- en onderbemalingen in de polder als (kleine) hoogwatervoorzieningen. Op de peilbesluitkaart zijn deze gebieden gearceerd weergegeven.

Het waterschap heeft tijdens keukentafelgesprekken met de eigenaren van bestaande onderbemalingen de effecten van het peilbesluit op hun onderbemaling en de mogelijkheden voor bodemdaling-remmende maatregelen en eventueel andere alternatieven besproken.

Waterinfiltratiesystemen

Een aantal van de bestaande peilafwijkingen hebben en/of gaan waterinfiltratiesystemen aanleggen. In de situatie van een peilafwijking kan dat 'lokale' systeem optimaal profiteren van een dynamisch peilbeheer in combinatie met het waterinfiltratiesysteem (een alternatieve manier van drukdrainage). Zo kan bijvoorbeeld het peil in droge periode (tijdelijk) hoger worden gezet, separaat van het hele poldersysteem. Dit draagt bij aan het optimaliseren van het remmen van de bodemdaling en het reduceren van broeikasgassen.

Vier bestaande peilafwijkingen, met een waterinfiltratiesysteem, voldoen niet aan het criterium van 'gemiddeld 10 cm lager maaiveld' en komen daarom niet in aanmerking voor een peilafwijking. Gelet op de potentie die hier ligt om op de laagste delen direct en optimaal te kunnen sturen (dynamisch peilbeheer) wil het waterschap in deze bestaande peilafwijkingen samen met de eigenaren meer ervaring opdoen.

Bij het opstellen van een peilbesluit kijkt het waterschap ook naar mogelijke effecten van het waterpeil op het watersysteem en andere water gerelateerde beleidsthema's zoals schoon en gezond water, voldoende water, waterveiligheid, biodiversiteit, veenweide en broeikasgasemissies en naar mogelijke effecten op de omgeving zoals archeologie, cultuurhistorie en bebouwing.

Grondwater

Veelal als de grondwaterstand ter sprake komt, wordt gevraagd in hoeverre de grondwaterstand wordt beïnvloed door (actieve) sturing van het oppervlaktewaterpeil. Zonder drainage of waterinfiltratiesysteem is dit (zeker in veen en/of klei) een zeer langzaam proces. De grondwaterstand wordt veel sterker beïnvloed door neerslag en verdamping.

De agrarische polders in Zegveld hebben een zomer- en winterpeil. Hierdoor wordt over een lange periode het grondwaterpeil beïnvloed door een hoger slootpeil in de zomer en een lager peil in de winter.

Door het toepassen van peilindexatie voor de opgetreden maaiveld-daling is er in absolute getallen (t.o.v. NAP) sprake van een daling van het waterpeil en de grondwaterstand. Er is echter geen verandering in de drooglegging en de ontwateringsdiepte.

Door in de toekomst te sturen op een kleinere drooglegging zal ook de ontwateringsdiepte kleiner worden. Dit leidt tot een hogere grondwaterstand, maar alleen in de zone waar het oppervlaktewaterpeil de grondwaterstand beïnvloedt.

Wateropgave Wateroverlast

Het waterschap toetst het watersysteem aan de gebiedsnormen waterkwantiteit (wateropgave wateroverlast, dit zijn provinciale normen). Voor Zegveld geven de modelberekeningen een wateropgave wateroverlast op twee locaties (Oude Meije en Bosweg). Deze wateropgave wordt veroorzaakt door te krappe duikers of veel duikers vlak achter elkaar wat vertraging in de afvoer en opstuwing veroorzaakt.

De initiële droogleggingsnorm voor veen is 45 cm en wordt in een ruime overgangperiode afgebouwd naar 40 cm (in 2050). Dit in het kader van de aanpak van het waterschap voor het vertragen van bodemdaling. Het sturen op een kleinere drooglegging leidt in de toekomst tot minder berging in het gebied waardoor meer wateroverlast kan worden ervaren. Het opnieuw toetsen van de wateropgave wateroverlast met het voorgestelde peil(beheer) geeft inzicht in een eventuele toename van het risico op wateroverlast en/of een overschrijding van de normen.

Voor Zegveld zijn de modelberekeningen opnieuw gemaakt met een 5 cm mindere drooglegging. De verminderde berging leidt tot een grotere opgave op de bestaande twee locaties, maar niet tot nieuwe locaties met een wateropgave wateroverlast. Voor de bestaande twee (overlast) locaties in Zegveld waren al maatregelen voorzien. In het kader van meekoppelkansen worden deze maatregelen nu verruimd uitgevoerd.

Waterbeschikbaarheid

Voor de polder Zegveld kan er in de huidige situatie, bij voldoende water in het Amsterdam-Rijnkanaal, kwantitatief voldoende water worden ingelaten waardoor het oppervlaktewater in het gebied op peil blijft. Met de in dit peilbesluit voorgestelde peilen en peilbeheer is er geen verandering te verwachten in de watervraag.

Samen verantwoordelijk

Om in de toekomst dit gebied duurzaam te benutten en beheren is samenwerken noodzakelijk; waterschap, gemeente, provincie, rijk, ondernemers en inwoners zijn samen verantwoordelijk. Samen met het gebied zoekt het waterschap naar oplossingen voor de verschillende opgaven die in de toekomst kunnen gaan spelen. Door het veranderende klimaat (vaker langdurig droog en piekbuien) en door ontwikkelingen in het gebied kan de situatie omtrent de aanvoer van water en de watervraag veranderen. Door bijvoorbeeld de aanleg van waterinfiltratiesystemen kan de watervraag toenemen. Het wordt dus steeds belangrijker om slim en zuinig om te gaan met het beschikbare water.

Biodiversiteit

De verhouding tussen hoeveelheid inlaatwater en gebiedseigen water is belangrijk voor de ecologische toestand van het watersysteem. Het waardevolle krabbenscheer in het gebied is gebaat bij zo min mogelijk veranderingen in deze verhouding. Water wordt in het gebied ingelaten voor peilbeheer en voor de waterkwaliteit (doorspoeling). Optimalisatie van het inlaatbeheer biedt kansen op verbetering van de waterkwaliteit en ecologie. Daarnaast is een goed beheer en onderhoud van de watergang en van de wateroevers in combinatie met het beperken van de nutriënten emissie naar het oppervlaktewater belangrijk voor de ecologische waterkwaliteit.

Met de in dit peilbesluit voorgestelde peilen en peilbeheer is er geen verandering te verwachten in de hoeveelheid inlaatwater en/of de duur. De ecologische toestand zal dan ook niet veranderen.

Cultuurhistorie en archeologie

Cultuurhistorisch vormt het buitengebied van de gemeente Woerden een belangrijk onderdeel van het Groene Hart. Met name het gebied rond Kamerik en Zegveld is een bijzonder en mooi landschap (Cope-landschap) dat al sinds de Middeleeuwen gevormd is door met name de melkveehouderij. Bijzonder is ook dat de verschillende ontginningssassen en bijhorende oriëntatie van verkaveling nog herkenbaar is. Het verkavelingspatroon met kenmerkende waaierstructuur rond Zegveld is grotendeels in stand gebleven. Het gebied is cultuurhistorisch ook interessant vanwege de ligging in de Oude Hollandse Waterlinie.

In het plangebied Zegveld staat een aanzienlijk aantal waardevolle historische gebouwen en kunnen er in de bodem unieke archeologische waarden liggen. Uitgangspunt is dat de archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem moeten worden bewaard en behouden en waar mogelijk versterken van de cultuurhistorische waarde van het karakteristieke veenweidelandschap.

Met de in dit peilbesluit voorgestelde peilen en peilbeheer worden er geen nadelige effecten voor de cultuurhistorie en archeologie verwacht.

Bodemdaling en emissie van broeikasgassen

Door veenoxidatie treedt bodemdaling op en komen uit de bodem broeikasgassen CO_2 (koolstofdioxide) en N_2O (lachgas) vrij. In het algemeen geldt: hoe lager het grondwaterpeil, hoe meer veen er oxideert en hoe meer CO_2 er vrijkomt. Echter, bij hoge grondwaterstanden komt meer methaan vrij (een sterker broeikasgas dan CO_2) en ook kunnen er lachgasemissies zijn (een nog sterker broeikasgas dan CO_2). Andere factoren die de CO_2 uitstoot beïnvloeden, zijn onder andere het landgebruik en het bemesten.

Er zijn verschillende methodes voor het berekenen van de broeikasgasemissies op basis van de grondwaterstand of de bodemdaling. De methodes zijn echter nog vrij grof en met veel onzekerheden. Samen met het Nationaal kennisprogramma bodemdaling (NKB) wordt kennis vergroot rondom bodemdaling en de effecten op het toekomstige waterbeheer. Vanuit het programma Klimaatstim Boeren op Veen wordt het nationaal onderzoek 'broeikasgassen' mede gefinancierd en wordt hiermee gemeten aan 'broeikasgassen' in de polders Vlist en Zegveld.

De emissie van broeikasgassen afkomstig van het bemalingsgebied Zegveld gaat de komende jaren geleidelijk afnemen. Door het geleidelijk afbouwen van de drooglegging in de agrarische gebieden, kleine herinrichtingen in het gebied (de nieuwe bufferzones en de nieuwe buurt Weidz) en het niet meer tussentijds indexeren zal de bodemdaling en daarmee de emissie van broeikasgassen afnemen.

Daarnaast is en wordt er door verschillende agrariërs in het gebied geïnvesteerd in het aanleggen van waterinfiltratiesystemen (onderwaterdrainage) wat ook bijdraagt aan het remmen van de bodemdaling en het reduceren van de emissie van broeikasgassen.

Inspraak en vaststelling

Het ontwerp peilbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen van 21 april tot en met 1 juni 2021. Belanghebbenden konden gedurende deze periode een inspraakreactie (zienswijze) indienen. Er zijn 21 inspraakreacties ontvangen.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden heeft alle zienswijzen verzamelt en deze opgenomen in een inspraakrapport. In het inspraakrapport is aangegeven hoe het waterschap de zienswijzen behandelt. Iedereen die een zienswijze heeft ingediend heeft een exemplaar van het inspraakrapport ontvangen. Daarna is het peilbesluit Zegveld, samen met het inspraakrapport, ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Beroep na vaststelling

Na vaststelling van het peilbesluit door het Algemeen Bestuur kan een belanghebbende die ook een zienswijze heeft ingediend op het ontwerp peilbesluit beroep instellen, conform artikel 8:1 Algemene wet bestuursrecht. De belanghebbende dient daartoe binnen zes weken na de bekendmaking beroep in te stellen bij de rechtbank. Een beroepschrift dient te zijn ondertekend en dient tenminste te bevatten: de naam en het adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het peilbesluit waartegen het beroepschrift is gericht en de gronden van beroep. Voor het instellen van beroep is griffierecht verschuldigd van € 181, - voor een natuurlijk persoon en € 360, - voor een rechtspersoon. Een beroepschrift moet in tweevoud worden gericht aan de Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht, onder overlegging van een afschrift van het peilbesluit.

Het instellen van beroep heeft geen schorsende werking. Indien beroep is ingesteld, kan daarnaast ook om een voorlopige voorziening worden gevraagd als er tijdelijke maatregelen nodig zijn waarmee niet tot de uitspraak op het beroepschrift kan worden gewacht. Het verzoek moet worden gedaan bij de voorzieningenrechter van dezelfde rechtbank. Daarvoor is hetzelfde griffierecht opnieuw verschuldigd. Het beroep en verzoek om een voorlopige voorziening kunnen ook digitaal ingesteld worden bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Contact en informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Susan Graas, projectleider van het peilbesluit Zegveld, via 06 – 55 24 05 87 of susan.graas@hdsr.nl.

Het waterschap informeert u over de voortgang van het peilbesluit via de [website](#) en nieuwsbrieven.

Colofon

Hoogheemraadschap
De Stichtse Rijnlanden
Poldermolen 2
Postbus 550, 3990 GJ Houten
T: (030) 634 57 00
E: post@hdsr.nl
W: www.destichtserijnlanden.nl

Volg het waterschap op twitter:
[@HDSR_waterschap](#)

DM 1813464